

Digitaalinen tieto, innovatiiviset palvelut, hyvät yhteydet

Liikenne- ja viestintäministeriön
hallinnonalan konsernistrategia
2016–2020

LVV

LIIKENNE- JA
VIESTINTÄMINISTERIÖ

Liikenne- ja viestintäministeriön

visio

Hyvinvointia ja kilpailukykyä hyvillä yhteyksillä

toiminta-ajatus

Liikenne- ja viestintäministeriö edistää väestön hyvinvointia ja elinkeinoelämän kilpailukykyä. Huolehdimme toimivista, turvallisista ja edullisista yhteyksistä.

arvot

Rohkeus
Oikeudenmukaisuus
Yhteistyö

Julkaisun nimi

**Digitaalinen tieto, innovatiiviset palvelut, hyvät yhteydet
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan konsernistrategia 2016–2020**

Tekijät

Liikenne- ja viestintäministeriö: konserniohjausosasto, talousyksikkö, ohjausyksikkö

Toimeksiantaja ja asettamispäivämäärä

Valtiovarainministeriö 5.11.2015

Julkaisusarjan nimi ja numero

**Liikenne- ja viestintäministeriön
julkaisuja 1/2016**

ISSN (verkkojulkaisu) 1795-4045

ISBN (verkkojulkaisu) 978-952-243-471-5

URN <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-243-471-5>

HARE-numero

Asiasanat

Digitaaliset sisällöt, henkilöstö, infrastruktuuri, joukkoliikenne, tieto, robotiikka, automaatio, energiareformi, palvelumarkkinat, luottamus, julkinen tieto, kestävä kehitys, kuljetukset, liikennepolitiikka, liiketoiminta, maankäyttö, markkinat, matka- ja kuljetusketjut, media, määrärahat, ohjaus, palvelut, taajuudet, tehokkuus, tietoturva, korjausvelka, lentoasemaverkko, toimintaympäristö, tuottavuus, turvallisuus, tutkimus, vaikuttavuus, verkot, viestintäpolitiikka, yhteydet

Yhteyshenkilö

Kristiina Pietikäinen, 0295342122

Jaana Kuusisto, 0295342706

Elina Normo, 0295342463

Tiivistelmä

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan konsernistrategia toteuttaa pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelmaa ja perustuu ministeriön keväällä 2014 julkaisemaan tulevaisuuskatsaukseen. Konsernistrategiassa ministeriön toiminnalle asetetaan strategiset hallituskauden yli ulottuvat tavoitteet ja määritellään näitä toteuttavat painopistealueet. Se on koko hallinnonalaan ohjaava strategia, joka sisältää myös talousarviolainsäädännön mukaiset vuosien 2017–2020 toiminta- ja taloussuunnitelmalta vaadittavat tiedot.

Konsernistrategian lähtökohtana on digitaalisuus ja sen mukanaan tuoma murros ja mahdollisuudet. Digitalisaatiolla uudistetaan toimintatapoja, parannetaan tuottavuutta ja lisätään kasvua. Digitaalisten palveluiden edistämällä ja norminpurulla tuetaan innovaatioiden ja uuden liiketoiminnan syntymistä, lisätään kilpailua, edistetään markkinoille pääsyä ja helpotetaan ihmisten ja yritysten arkea. Ministeriön ja sen hallinnonalan virastojen – Liikenneviraston, Liikenteen turvallisuusviraston, Viestintäviraston ja Ilmatieteen laitoksen toiminta perustuu jatkossa kolmeen pilariin: verkkoihin, tietoon ja palveluihin, joiden hyödyntämistä ohjataan konsernin – koko hallinnonalan – näkökulmasta.

Strategia pohjaa digitaalisen tiedon hyödyntämiseen ja tätä kautta laadukkaan liikenne- ja viestintäinfrastruktuurin luomiseen. Se pyrkii uudistamaan liikenne- ja viestintäpalveluiden tarjontaa digimurroksen edellyttämällä tavalla huomioiden alustatalouden, automaation ja robotisaation mahdollisuudet.

Publikation

**Digital information, innovativa tjänster, goda förbindelser
 Koncernstrategi för kommunikationsministeriets förvaltningsområde 2016–2020**

Författare

Kommunikationsministeriet: avdelningen för koncernstyrning, ekonomienheten, styrningsenheten

Tillsatt av och datum

Finansministeriet 5.11.2015

Publikationsseriens namn och nummer

**Kommunikationsministeriets
 publikationer 1/2016**

ISSN (webbpublikation) 1795-4045

ISBN (webbpublikation) 978-952-243-471-5

 URN <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-243-471-5>

HARE-nummer

Ämnesord

Digitalt innehåll, personal, infrastruktur, kollektivtrafik, information, robotik, automation, energireform, servicemarknader, förtroende, offentlig information, hållbar utveckling, transporter, trafikpolitik, affärsverksamhet, markanvändning, marknader, rese- och transportkedjor, media, anslag, styrning, tjänster, frekvenser, effektivitet, informationssäkerhet, reparationssskuld, flygplatsnät, verksamhetsmiljö, produktivitet, säkerhet, forskning, effekt, nät, kommunikationspolitik, förbindelser

Kontaktperson

 Kristiina Pietikäinen, 0295342122
 Jaana Kuusisto, 0295342706
 Elina Normo, 0295342463

Rapportens språk

Finska

Sammandrag

Koncernstrategin för kommunikationsministeriets förvaltningsområde är ett verktyg för att genomföra statsminister Juha Sipiläs regeringsprogram. Strategin bygger på den framtidsöversikt som ministeriet publicerade våren 2014. I koncernstrategin ställs strategiska mål för ministeriets verksamhet för hela regeringsperioden och i den definieras de prioriterade områdena för att uppnå målen. Strategin styr hela förvaltningsområdet och den innehåller de uppgifter enligt budgetlagstiftningen som krävs för verksamhets- och ekonomiplanen 2017–2020.

Koncernstrategin utgår från digitaliseringen och den brytning och de möjligheter den medför. Digitaliseringen skapar nya verksamhets sätt, förbättrar produktiviteten och ökar tillväxten. Genom att främja digitala tjänster och utveckla normer stöder man uppkomsten av innovationer och ny affärsverksamhet, ökar konkurrensen, främjar tillträdet till marknaden och underlättar människornas och företagens vardag. Den verksamhet som bedrivs av ministeriet och ämbetsverken på dess förvaltningsområde (Trafikverket, Trafiksäkerhetsverket, Kommunikationsverket och Meteorologiska institutet) bygger i framtiden på tre pelare: nät, information och tjänster. Utnyttjandet av dessa styrs med tanke på koncernen, det vill säga hela förvaltningsområdet.

Strategin bottenar i att utnyttja digital information och att därigenom skapa högklassig kommunikationsinfrastruktur. Strategin siktar på att förnya utbudet av tjänster inom trafik, transport och kommunikation på det sätt som den digitala brytningen förutsätter och genom att ta vara på de möjligheter som plattformsekonomin, automationen och robotiseringen erbjuder.

Title of publication

Digital data, innovative services, good connections
Group strategy for the Ministry of Transport and Communications' administrative branch 2016–2020

Author(s)

Ministry of Transport and Communications: Corporate Governance Department, Finance Unit, Governance Steering Unit

Commissioned by, date

Ministry of Finance 5 November 2015

Publication series and number

Publications of the Ministry of Transport and Communications 1/2016

ISSN (online) 1795-4045

ISBN (online) 978-952-243-471-5

 URN <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-243-471-5>

Reference number

Keywords

Digital contents, personnel, infrastructure, public transport, knowledge, robotics, automation, energy reform, service market, trust, public data, sustainable development, transport, transport policy, business, land use, markets, trip and transport chains, media, appropriations, steering, services, frequencies, efficiency, data security, repair backlog, airport network, operational environment, productivity, safety, security, research, effectiveness, networks, communications policy, connections

Contact person

Kristiina Pietikäinen, +358 29 534 2122

Jaana Kuusisto, +358 29 534 2706

Elina Normo, +358 29 534 2463

Language of the report

Finnish

Abstract

The group strategy for the Ministry of Transport and Communications' administrative branch implements Prime Minister Juha Sipilä's Government Programme and is based on the Futures review published by the ministry in spring 2014. The group strategy sets strategic targets for the operation of the ministry and determines the focus areas that implement them. These targets extend beyond the government term. The strategy steers the entire administrative branch and also contains the information that is required in the 2017–2020 operational and financial plan according to budget legislation.

The starting point for the group strategy is digitality, and the transformation and possibilities that come with it. Operating methods are reformed, productivity improved and growth increased with digitalisation. Promoting digital services and deregulation supports the creation of innovations and new businesses, increases competition, enhances market access and facilitates people's and companies' daily lives. In future, the operation of the ministry and the agencies in its administrative branch – the Finnish Transport Agency, the Finnish Transport Safety Agency, the Finnish Communications Regulatory Authority and the Finnish Meteorological Institute – will be based on three pillars: networks, data and services, whose utilisation will be steered from the point of view of the group, i.e. the entire administrative branch.

The strategy is based on utilisation of digital data and the creation of a high quality transport and communications infrastructure that this enables. It strives to reform the offer of transport and communications services in the way required by the digital transformation, taking into account the possibilities provided by the platform economy, automation and robotisation.

Sisällysluettelo

1. ESIPUHE	7
2. HALLITUSOHJELMAN TOIMEENPANO	9
2.1 Digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristö	9
2.2 Säästösten sujuvoittaminen.....	10
3. LIIKENNE- JA VIESTINTÄPOLITIIKAN TOTEUTTAMINEN	11
3.1 Liikenne ja viestintä palveluna	11
3.1.1 Liikenteen ja viestinnän palvelumarkkinat ja palvelut	11
3.1.2 Liikenteen energiareformi	12
3.1.3 Elinvoimainen media-ala.....	13
3.2 Digitaalinen tieto hyvinvoinnin ja kasvun lähteenä	13
-	13
3.2.1 Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet	13
3.2.2 Luottamus digitaalisiin palveluihin.....	14
3.3 Infrastrukturi kasvun alustana.....	15
3.3.1 Liikenne- ja viestintäverkot.....	15
3.3.2 Liikennejärjestelmän rahoitus ja taloudellinen ohjaus	16
4. KEINOT JA VOIMAVARAT	17
4.1 Strategisten tavoitteiden toteuttamisen rahoitus	17
4.1.1 Liikenne ja viestintä palveluna.....	17
4.1.2 Digitaalinen tieto hyvinvoinnin ja kasvun lähteenä	18
4.1.3 Infrastrukturi kasvun alustana	19
4.2 Liikenteen ja viestinnän hallinnonalan virastot	23
4.2.1 Liikenne- ja viestintäministeriö.....	23
4.2.2 Liikennevirasto	23
4.2.3 Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi.....	23
4.2.4 Viestintävirasto	24
4.2.5 Ilmatieteen laitos.....	24
4.3 Hallinnonalan rakenne ja ohjaus.....	25
4.4 Henkiset voimavarat	26
4.5 Taloudelliset voimavarat.....	27
4.6 Viestintä ja sidosryhmäyhteistyö	28
4.7 Säädösvalmistelu	28
4.8 Tutkimus-, ennakointi-, arviointi- ja selvitystoiminta.....	29
4.9 Liiketoiminta.....	29
Liite 1. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan peruslaskelma 2017–2020	31
Liite 2: Joukkoliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen 2017-2020	32
Liite 3: Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuloarviot 2017–2020	33
Liite 4: Virastojen roolitaulukko	34

1. ESIPUHE

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan konsernistrategia toteuttaa pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelmaa ja perustuu ministeriön keväällä 2014 julkaisemaan tulevaisuuskatsaukseen. Konsernistrategiassa ministeriön toiminnalle asetetaan strategiset hallituskauden yli ulottuvat tavoitteet ja määritellään näitä toteuttavat painopistealueet. Se on koko hallinnonala ohjaava strategia, joka sisältää myös talousarviolainsäädännön mukaiset vuosien 2017–2020 toiminta- ja taloussuunnitelmalta vaadittavat tiedot.

Konsernistrategian lähtökohtana on liikenne- ja viestintäministeriön visio, jonka mukaan ministeriö luo hyvinvointia ja kilpailukykyä hyvillä yhteyksillä. Hallinnonalan missio on vastata turvallisista ja toimivista liikenne- ja viestintäyhteyksistä ja -palveluista kestäväällä tavalla kasvun ja uusien digitaalisten palveluiden syntymisen tukemiseksi.

Digitaalisuus on hallitusohjelman läpileikkaava teema. Digitalisaatiolla uudistetaan toimintatapoja, parannetaan tuottavuutta ja lisätään kasvua. Konsernistrategian keskiössä ovat hallitusohjelman kärkihankkeiden ”rakennetaan digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristö” sekä ”sujuvoitetaan säädöksiä” tavoitteet. Digitaalisten palveluiden edistämällä ja norminpurulla tuetaan innovaatioiden ja uuden liiketoiminnan syntymistä, lisätään kilpailua, edistetään markkinoille pääsyä ja helpotetaan ihmisten ja yritysten arkea.

Liikenne- ja viestintäministeriön organisaatio uudistui 1.1.2016. Konsernistrategia luo pohjan uuden organisaation toiminnalle. Ministeriön toiminta perustuu jatkossa kolmeen pilariin: verkkoihin, tietoon ja palveluihin, joiden hyödyntämistä ohjataan konsernin – koko hallinnonalan – näkökulmasta. Konsernistrategia linjaa myös muiden hallinnonalan virastojen – Liikenneviraston, Liikenteen turvallisuusviraston, Viestintäviraston ja Ilmatieteen laitoksen – toiminnan painotuksia.

Digitaalitalouden keskeisin muutosvoima on tieto. Tiedon hyödyntäminen mitä erilaisimmilla tavoilla digitaalisten alustojen kautta muuttaa väijäämättä liikenne- ja viestintäpalveluiden tarjontaa globaalisti. Jakamis- ja alustatalous luovat uusia tapoja tarjota palveluita yli toimialarajojen. Muutos on väistämätön ja sen hyödyntäminen on välttämätöntä siitä huolimatta, että kehitys haastaa perinteiset toimijat markkinoilla ja synnyttää alussa epävarmuutta. Liikenne- ja viestintäpalveluiden tarjonta ja toimijakenttä muuttuvat kilpailun lisääntyessä. Muutos saa aikaan kasvua ja lisää kuluttajien valintamahdollisuuksia.

Strategian lähtökohtana ovat laadukkaat viestintä- ja liikenneverkot. Niiden toimintakyky nostetaan digitaalisuuden vaatimalle tasolle. Liikenne- ja viestintäpalvelut järjestetään lähtökohtaisesti markkinaehtoisesti. Etenkin liikenteen palveluistuminen luo mahdollisuuksia järjestää saumattomia palvelukokonaisuuksia liikennemuotoja yhdistämällä. Samalla liikenteen päästöt vähenevät ja liikenteen energiareformi voidaan toteuttaa. Tiedon hyödyntämiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Tieto luo pohjaa kasvualueille, kuten esineiden internetille, robotisaatiolle ja automaatiolle. Tietoa pitää voida käyttää ja jakaa avoimesti varmistaen samalla käyttäjien yksityisyys ja oikeus omaan tietoon. Tietoturva parannetaan ja tehdään siitä luottamuksen kulmakivi.

Hallitusohjelman keskeinen teema on muutos. Suomen taloudellinen tilanne on haastava. Suomen on onnistuttava valjastamaan digitaalisuus kasvua tukemaan. Tarvitaan rohkeutta uudistua ja uudistaa. Konsernistrategiassa lähdetään vahvasta uskuksesta muutoksen voimaan ja pyritään tukemaan muutosta tiivistämällä hallinnonalan yhteistyötä ja yhtenäistämällä ohjausta.

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner

Kansliapäällikkö Harri Pursiainen

2. HALLITUSOHJELMAN TOIMEENPANO

Pääministeri Juha Sipilän strategisen hallitusohjelman viisi keskeistä painopistettä ovat

- työllisyys ja kilpailukyky
- osaaminen ja koulutus
- hyvinvointi ja terveys
- biotalous ja puhtaat ratkaisut
- digitaalisuus, kokeilut ja normien purkaminen

Strategisen hallitusohjelman toimeenpanoa varten on laadittu toimeenpanosuunnitelma, jossa kullekin painopistealueelle määritellään kärkihankkeet ja toimenpiteet niiden toteuttamiseksi. Toimintasuunnitelman toteutumista seurataan systemaattisesti ja tarvittaessa päivitetään keran vuodessa. Seuranta perustuu hallituksen hyväksymiin seurantaindikaattoreihin.

Digitaalisuus on hallitusohjelman läpileikkaava teema. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan kannalta keskeisimmät kärkihankkeet liittyvät digitalisaation edellytysten vahvistamiseen. Digitalisaatiota hyödyntämällä tulee syntyä uutta liiketoimintaa. Liikenne- ja viestintäministeriö vastaa kärkihankkeiden ”rakennetaan digitaalisten palveluiden kasvuympäristö” ja ”sujuvoitetaan säännöksiä” toteuttamisesta. Näitä kärkihankkeita toteutetaan läheisessä yhteistyössä muiden ministeriöiden, elinkeinoelämän ja kansalaisyhteiskunnan kanssa.

Hallitus pyrkii myös toteuttamaan kilpailukykyä ja työllistymistä tukevia uudistuksia. Tavoitteena on lisätä työn tarjontaa, ja yrittäjyyttä sekä monipuolistaa elinkeinorakennetta. Toimenpiteillä pyritään myös vahvistamaan julkistaloutta yli miljardilla eurolla. Markkinoiden toimintaa, vapaata kilpailua ja pk-yritysten osallistumismahdollisuuksia hankintaprosesseihin edistetään uudistamalla keskeistä lainsäädäntöä ja purkamalla kilpailua estävää toimialakohtaista sääntelyä. Yritysten kansainvälistymisen edellytyksiä parannetaan.

Julkiset palvelut on tarkoitus rakentaa käyttäjälähtöisiksi ja ensisijaisesti digitaalisiksi toimintatapoja uudistamalla. Tämä on yksi avainkeinoista julkisen hallinnon tuottavuusloikassa. Tavoitteena on luoda asiakaslähtöiset julkisia palveluita koskevat periaatteet ja sitouttaa julkinen sektori automatisoimaan ja digitalisoimaan toimintatapaansa.

Hallitusohjelma kannustaa myös kokeiluihin sekä uudistaa valtioneuvoston ja valtionhallinnon johtamisprosesseja.

2.1 Digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristö

Tavoitteena on suotuisan toimintaympäristön luominen digitaalisille palveluille ja uusille liiketoimintamalleille. Kärkihankkeessa luodaan innovaatio- ja palveluiden syntymistä tukeva säädös- ja muu toimintaympäristö. Hyödynnetään massadataa ja robotisaatiota uuden liiketoiminnan ja toimintatapojen luomiseksi. Varmistetaan tietoturva ja sen kilpailuetua kasvattavat mahdollisuudet.

Toimenpiteet:

- Perustetaan esineiden internet-ohjelma
- Rakennetaan liikenteen digitaalisten palveluiden toimintaympäristö
- Laaditaan tietoturvastrategia, jolla lisätään luottamusta internetiin ja digitaalisiin toimintatapoihin
- Lisätään robotiikan hyödyntämistä ja kehitystä Suomessa
- Lisätään suurten tietoaisteistojen (massadata) hyödyntämistä ja massadataan perustuvaa liiketoimintaa Suomessa sekä käynnistetään ns. omadataan perustuvia kokeiluja

2.2 Säädösten sujuvoittaminen

Tavoitteena on mahdollistava sääntely, turhien normien purkaminen ja hallinnollisen taakan keventäminen. Säädösympäristöä keventämällä helpotetaan kansalaisten arkea, parannetaan kilpailukykyä, edistetään markkinoille pääsyä ja digitalisaatiota sekä kevennetään hallinnollista taakkaa.

Toimenpiteet:

- Perataan säädökset, puretaan turhaa sääntelyä ja uudistetaan tarvittavat säädökset
- Sujuvoitetaan lupa- ja valitusprosessit ja annetaan niitä koskeva palvelulupaus
- Viranomaisten keskinäisten valitusten määrä minimoidaan esimerkiksi ennakkoneuvontamenettelyllä
- Valtioneuvoston kanslian yhteyteen perustetaan lainsäädännön vaikutusarviointineuvosto, jonka tehtävänä on varmistaa lainsäädännön vaikutusarviointien laatu

Tavoitteena on laaja-alainen säädöstyön ajattelutavan muutos. Säädösten sujuvoittaminen ja normien purkaminen koskevat olemassa olevaa ja uutta kansallista sääntelyä, Euroopan unionin lainsäädäntöä sekä kansainvälisissä järjestöissä (kuten ITU, UPU, IMO, ICAO, UNECE ja COTIF) tehtäviä sitoumuksia. Pääperiaatteena on se, että turhaa sääntelyä ei tehdä ja tähän asiaan vaikutetaan kaikilla tasoilla, myös EU:ssa ja kansainvälisissä järjestöissä. Toimenpiteitä suunniteltaessa arvioidaan aina, voidaanko toimia ilman sääntelyä. Mahdollinen uuden sääntelyn tarve perustellaan ja unionilainsäädännön ns. Suomi-lisät poistetaan. Panostetaan alemman tason määräysten määrän vähentämiseen, määräysten toimivuuteen sekä hallinnollisen taakan keventämiseen.

Painopiste liikenne- ja viestintäalan säädösmuutoksissa on vuosissa 2016–2018, jolloin valmistellaan tarvittavat laajat lainsäädäntö- ja asetusmuutokset sekä niitä tukevat virastojen määräykset tai niiden kumoamiset. Säädöslista on avoin asiakirja, jonka sisältöä muutetaan tarvittaessa toimintaympäristön muutoksia vastaavaksi.

Kansalaiset, vapaaehtoistoiminta ja elinkeinoelämä pyritään aktivoimaan normiuudistusten toteuttamiseen tukemalla avointa säädösvalmistelua sekä virtuaaliosallistumista.

Osallistutaan aktiivisesti valtioneuvoston sisällä säädösten sujuvoittamisen edistämiseen sekä asiaa koskevan toimeenpanoryhmän toimintaan.

3. LIIKENNE- JA VIESTINTÄPOLITIIKAN TOTEUTTAMINEN

Visio: Hyvinvointia ja kilpailukykyä hyvillä yhteyksillä

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala palvelee yhteiskuntaa vastaamalla toimivista ja turvallisista liikenne- ja viestintäyhteyksistä sekä -palveluista kestäväällä tavalla kasvun tukemiseksi sekä mahdollistaa uusien digitaalisten palvelujen käyttöympäristön.

Hallinnonalan toiminta vastaa rakennemuutoksen ja talouden haasteisiin, huomioi liiketoimintamallien ja kulutustottumusten murroksen sekä luo kasvua ja uusia liiketoimintamahdollisuuksia.

3.1 Liikenne ja viestintä palveluna

Innovatiiviset viestintä- ja liikennepalvelut ylläpitävät hyvinvointia ja luovat kestäväää kasvua sekä kansallista kilpailuetua.

3.1.1 Liikenteen ja viestinnän palvelumarkkinat ja palvelut

Digitaalisten toimintatapojen läpäistessä koko yhteiskunnan yhä useampia palveluita ja toimintoja on saatavissa sähköisesti. Palvelujen kehittyminen tapahtuu asiakaslähtöisesti tietoon perustuen. Digitaalisten palvelujen markkinat ovat globaalit. Palvelujen tarjonnassa palvelualueet ovat keskeisessä roolissa.

Tavoitetilassa:

- on syntynyt uutta liiketoimintaa ja työpaikkoja,
- palvelut perustuvat tietoon ja ovat entistä asiakaslähtöisempiä,
- liikennejärjestelmän palvelukyky on parantunut ja yhteiskunnan kustannukset ovat pienentyneet.

Hallitusohjelman mukaisesti hallinnonala luo toimivan markkinaympäristön erilaisten liikenne-, viestintä- ja digitaalisten palveluiden kysynnälle ja tarjonnalle siten, että syntyy uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja vientiä sekä palvelujen valikoima kasvaa. Hallinnonalalla luodaan edellytyksiä tehokkaalle digitaaliselle palvelutarjonnalle koko yhteiskunnassa sujuvoittamalla säädöksiä ja edistämällä viestintäpalvelujen kuluttajansuojaa.

Liikenne- ja viestintäpalveluiden markkinat ovat kilpaillut ja globaalit. Liikenne- ja viestintäpalvelut järjestetään lähtökohtaisesti markkinaehtoisesti. Markkinaehtoisuuden lisäämisen kautta yrityksiin syntyy uusia työpaikkoja ja uusista palveluista kehittyy liiketoimintaa. Palveluiden kehittäminen markkinaehtoisemmaksi konkretisoituu esimerkiksi henkilö-, posti- ja tavarakuljetuksia koskevan lainsäädännön kokonaisuudistuksen myötä. Rautatieliikenteen kilpailukykyä ja asiakaslähtöisyyttä puolestaan parannetaan avaamalla rautatieliikenteen henkilökuljetuksia kilpailulle. Kilpailun avaaminen edellyttää nykyisten VR:n kanssa tehtyjen sopimusten uudelleen tarkastelua ja neuvottelemista korvaavista sopimuksista.

Varmistetaan, että julkisella sektorilla on keinot reagoida tilanteissa, joissa riittävät liikennepalvelut eivät ole markkinaehtoisesti toteuttavissa. Kunnat ja valtio osallistuvat nykyisin palvelujen rahoitukseen joko tukemalla kaikille avointa joukkoliikennettä tai osallistumalla nk. erityisryhmien kuljetuskustannuksiin.

Vanhentuneita tai markkinatoimijoiden toimintaa haittaavia normeja poistetaan, samalla kuitenkin varmistetaan laadukkaat, käyttäjäystävälliset, esteettömät ja turvalliset palvelut. Palvelujen perustasoa voidaan turvata uudenslaisilla ja erilaisilla tuotantotavoilla, joissa virtuaaliset palvelut täydentävät, jopa osittain korvaavat fyysisiä palveluja. Hallinnonala luo edellytykset sille, että liikenteen palvelut voidaan tuottaa kustannustehokkaasti ja asiakaslähtöisesti. Näitä edellytyksiä tuetaan uudistamalla liikenteen sääntelyä yhteen lakiin, liikennekaareen.

Tavoitteena on, että fyysinen liikkuminen ja digitaaliset ratkaisut yhdistyvät korkealaatuiseksi, käyttäjien tarpeisiin vastaavaksi ovelta ovelle -palveluksi. Liikenteen palveluistuminen luo mahdollisuuksia kokonaan uusien palveluyhdistelmien syntymiselle yli perinteisten toimialarajojen. Tulevaisuuden liikennejärjestelmä pohjautuu uudenslaiseen toimintatapaan, jossa tiedon ja digitalisaation hyödyntämiseen perustuvat käyttäjälähtöiset liikenne- ja kuljetuspalvelut toimivat saumattomasti yhteen. Liikenteen palvelukehityksen keskeisenä elementtinä tieto luo edellytykset automaattiliikenteen toimintaympäristön luomiselle ja kehittämiselle.

Hallinnonalan toiminnalla luodaan edellytykset edelläkävijyydelle ja aidolle kokeilukulttuurille, missä alalle tulon esteet ovat matalat, lupakäytännöt sujuvia ja asiakkaat ovat mukana palvelujen tuottamisessa ja kehittämisessä. Uusia toimintatapoja edistetään kokeilu- ja innovatiivisin hankinnoin.

Kansainvälisesti ja EU:ssa vaikutetaan aktiivisesti nykyistä kevyemmän, teknologia-neutraalin liikenteen ja viestinnän sääntelyn edistämiseksi. Erityisesti edistetään digitaalisten sisämarkkinoiden kehittymistä EU:ssa.

3.1.2 Liikenteen energiareformi

EU-lainsäädännön mukaan liikenteen kasvihuonekaasupäästöjen tulee vuonna 2020 olla 15 % pienemmät kuin vuonna 2005. Hallitusohjelmassa todetaan, että Suomi on saavuttanut vuonna 2020 ilmastotavoitteet jo vaalikauden aikana. Fossiilista tuontienergiaa on korvattu puhtaalla ja uusiutuvalla kotimaisella energialla. Hallitusohjelman mukaisesti on luotava edellytyksiä puhtaan ja uusiutuvan energian käytön lisäämiseen. Lisäksi liikenteen uusiutuvien polttoaineiden osuus on nostettava 40 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä.

Tavoitetilassa:

- liikenteessä käytettävien uusiutuvien polttoaineiden osuus on kasvanut,
- liikennesektori on puhtaan teknologian edelläkävijä,
- ajoneuvokannan keski-ikä on laskenut.

Tavoitteena on, että uudet käyttövoimat vähentävät öljyriippuvuutta kaikissa liikennemuodoissa ja että liikennesektorilla on vahva rooli puhtaan teknologian edelläkävijänä. Uusien käyttövoimien kautta liikenteen kaikkia päästöjä rajoitetaan voimakkaasti. Puretaan esteitä uusien polttoaineiden ja käyttövoimien jakelun järjestämiseksi lähtökohtana jakelun markkinaehtoisuus. Laadukkaiden sää- ja ilmastopalvelujen sekä biotalouden ilmasto- ja ilmanlaatuvaikutusten rooli korostuu yhteiskunnan siirtyessä käyttämään uusiutuvia energianlähteitä.

Käyttövoimavalikoiman monipuolistuessa huolehditaan siitä, että auton ostajien saatavilla on puolueetonta ja laadukasta informaatiota eri vaihtoehdoista. Potentiaalia liikkumisen määrän ja liikenteen energiankulutuksen pienentämiseksi tuovat myös uudenslaiset yhteiskäyttöiset liikumis- ja kuljetuspalvelumallit. Tämän potentiaalın käyttöönottoa tuetaan lainsäädäntöä uudistamalla.

3.1.3 Elinvoimainen media-ala

Internet on merkittävä median eri sisältöjen tarjonnan ja kysynnän kohtaamispaikka. Sisältötarjonta, liiketoimintamallit, käyttäjien odotukset ja käyttötavat muuttuvat. Globaali kilpailu haastaa kotimaiset mediatoimijat. Uusilla toimijoilla, muilla kuin perinteisillä mediayrityksillä, on vahva jalansija markkinoilla.

Tavoitetilassa:

- suomalaiselle yleisölle on tarjolla laadukasta sisältötarjontaa,
- kotimainen media-ala pystyy vastaamaan kansainväliseen kilpailuun.

Hallinnonalan toimilla varmistetaan, että suomalainen media-ala säilyttää elinvoimaisuutensa ja kilpailukykyä internetin kehityksen ja digitalisaation muokkaamassa kansainvälistyvässä toimintaympäristössä. Tavoitteena on, että suomalainen media on laadukas ja tarjoaa kaikille media-alan kuluttajille monipuolista ja moniarvoista sisältöä.

Suotuisa toimintaympäristö varmistetaan sääntelyn kehittämällä ja keventämällä siten, että se mahdollistaa kaikille media-alan toimijoille teknologiariippumattomasti tasapuoliset edellytykset toimia mediamarkkinoilla. Alan toimintaympäristöä pyritään kehittämään EU-sääntelyyn vaikuttamisen kautta.

3.2 Digitaalinen tieto hyvinvoinnin ja kasvun lähteenä

**Strateginen tavoite (yhteiskunnallinen vaikuttavuus):
Tiedon hyödyntämisestä syntyy uutta liiketoimintaa sekä käyttäjälähtöisiä ja luotettavia palveluita.**

3.2.1 Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet

Käynnissä oleva digitaalinen murros korostaa tiedon merkitystä yhteiskunnan kannalta kriittisenä menestystekijänä. Suurten digitaalisten tietomassojen laajamittainen hyödyntäminen on kuitenkin vasta aluillaan, vaikka sen potentiaali lisäarvon ja kasvun luomisessa on merkittävä. Internetiin yhteydessä olevien laitteiden määrä kasvaa jatkuvasti. Samalla tallennetun tiedon volyymit kasvavat eksponentiaalisesti, kun taas suurten data-aineistojen varastointi- ja prosessointikustannukset laskevat. Nämä ilmiöt yhdessä mahdollistavat sen, että suurista data-määristä voidaan tuottaa kokonaan uudenlaisia palveluita ja palveluyhdistelmiä sekä koostaa tietoa lähes reaaliaikaisen toiminnan pohjaksi.

Tavoitetilassa:

- tiedon hyödyntäminen on taloudellisen kasvun moottori,
- palvelukehitys perustuu tiedon hyödyntämiseen.

Tiedon hyödyntäminen on osa hallitusohjelman mukaista digitaalisen liiketoiminnan kasvuympäristön luomisesta. Hallinnonalan toimenpiteiden tavoitteena on luoda nykyistä paremmat edellytykset datan hyödyntämiseen ja jakamiseen perustuvalla liiketoiminnalla. Hallinnonalan toimenpiteet kohdistuvat esteiden ja pullonkaulojen tunnistamiseen ja poistamiseen, niin sanotun oman tiedon käytön edistämiseen sekä liikenteen tietovarantojen parempaan hyödyntämiseen esimerkiksi kokeilujen kautta. Palveluiden käytön kannalta keskeisiä elementtejä ovat tiedon omistajuus ja oman datan hallinta sekä tietosuojat.

Liikenteen digitalisaatiossa tieto on läsnä kaikissa liikennemuodoissa ja se nitoo voimakkaasti yhteen perinteisten liikennemuotojen toiminnallisuudet. Väyläomaisuuden älykästä hallintaa kehitetään ottamalla käyttöön digitaalisia mittaustapoja väylän rakenteellisen kunnon kartoittamiseksi, tehostamalla väyläomaisuuden hallinnan toimintamalleja tietoon ja digitalisaatioon

perustuen sekä kehittämällä joukkoistetun, automaattisen asiakastiedon keräämistä ja hyödyntämistä.

3.2.2 Luottamus digitaalisiin palveluihin

Koska digitaalisuus on olennainen osa yhteiskunnan perusrakennetta, perustuu yhteiskunnan toimivuus luottamuksen luomiseen ja vahvistamiseen. Digitaalisissa liiketoimintamalleissa asiakkaiden ja sopimuskumppaneiden luottamus tietoturvariskien hallintaan on elinehto. Huoli tietoturvasta ei rohkaise digitaalisten palvelujen käyttöön. Yrityksillä on tarve korostaa tietosuojaasiakasluopauksissaan. Kysyntä tietoturvalle kasvaa.

Tavoitetilassa:

- tietoturva tukee Suomessa tuotettavien digitaalisten palveluiden ja liiketoimintamallien kilpailukykyä,
- tietoturvasta syntyy kasvavaa liiketoimintaa.

Hallinnonalan tavoitteena on käyttäjien luottamuksen vahvistaminen digitaalisiin palveluihin ja uusiin digitaalisiin liiketoimintamalleihin. Myös liikenteen uusien palvelujen syntymisen ja turvallisen käytön edellytyksenä on tietoturvan varmistaminen koko toimitusketjussa. Hallinnonalan toimenpiteissä keskitytään varmistamaan lainsäädännön toimivuus sekä luomaan edellytyksiä laadukkaiden ja tietoturvallisten digitaalisten tuotteiden ja -palveluiden markkinoiden kasvulle.

Tavoitteena on, että Suomessa harjoitettavaan tietoturvallisuudesta riippuvaiseen liiketoimintaan kohdistuu mahdollisimman pieni maariski ja että Suomi on kilpailukykyinen sijoittautumisvaltio tietoturvallisuudesta riippuvaiselle liiketoiminnalle. Lisäksi tarkoituksena on ylläpitää ja kasvattaa tietoturvaosaamista ja riskienhallintaa. Tarkoituksena on myös vaikuttaa aktiivisesti kansainvälisillä foorumeilla ja puuttua luottamusta heikentäviin ilmiöihin, kuten tietoturvaloukkauksiin ja laajamittaisiin yksityisyyden suojan loukkauksiin. Yrityksiä autetaan huolehtimaan tietoturvasta liiketoiminnassaan ja tuetaan niiden mahdollisuuksia osallistua luotettavuutta parantavien hyödykkeiden standardointiin. Sähköisen tunnistamisen lainsäädännöllä tuetaan helppokäyttöisten, turvallisten, edullisten ja keskenään kilpailevien tunnistamispalveluiden markkinaehtoista tarjontaa.

Liikenneturvallisuus

Liikenteen turvallisuutta edistetään vastuullisella, ennalta ehkäisevällä ja riskianalyysiin perustuvala liikennejärjestelmän kehittämällä. Toiminta on pitkäjänteistä ja poikkihallinnollista. Liikenneturvallisuustyö on yhteiskunnallisesti merkittävää ja liikenneturvallisuus syntyy monen tekijän ja toimijan työn tuloksena. Liikenneturvallisuustyössä hyödynnetään myös digitalisaation ja automaation mahdollisuuksia.

Tieliikenteessä tavoitteena on liikennekuolemien määrän puolittaminen ja loukkaantumisten määrän vähentäminen neljänneksellä vuoteen 2020 mennessä vuoden 2010 tasosta. Tavoitteen mukaan tieliikenteessä kuolisi vuonna 2020 enintään 136 ja loukkaantuisi 5 750 ihmistä. Tavoitejakson puolivälissä eli vuonna 2015 tieliikenteessä kuolleita oli alustavien arvioiden mukaan 256 henkilöä (2010: 272 henkilöä, alenema vajaa 6 %) ja loukkaantuneita noin 6 500 henkilöä (2010: 7 673 henkilöä, alenema runsas 15 %). Tämän perusteella loukkaantuneiden enimmäismäärää koskeva tavoite saavutettaneen, mutta kuolleiden enimmäismäärätavoitetta ei tulla saavuttamaan. Jatkossa erityisesti nuorten ajajien onnettomuusriskejä pyritään vähentämään. Valtion maanteillä keskitytään erityisesti automaattisen nopeusvalvonnan laajentamiseen yhteistyössä poliisin kanssa.

Rautatieliikenne on turvallista lukuun ottamatta tasoristeysonnettomuuksia, joiden vähentämiseksi etsitään tehokkaita keinoja. Kauppamerenkulussa sekä kaupallisessa lentoliikenteessä turvallisuustilanne on hyvä. Sen sijaan harrasteilmailun heikkoa turvallisuuskehitystä pyritään parantamaan.

3.3 Infrastrukturi kasvun alustana

**Strateginen tavoite (yhteiskunnallinen vaikuttavuus):
Liikenne- ja viestintäverkot muodostavat edellytykset yhteiskunnan kehittymiselle ja uudistumiselle.**

3.3.1 Liikenne- ja viestintäverkot

Liikenne- ja viestintäinfrastrukturi tukee koko yhteiskunnan kehitystä. Uudet palvelut ja ansaintalogiikat, liikenteen automatisoituminen sekä muuttuvat asiakastarpeet edellyttävät uudenlaisia joustavia verkkoratkaisuja. Digitaalisten palvelujen käytön ja datan määrän lisääntymisen myötä tietoliikennekapasiteetin kysyntä kasvaa. Yhteiskunnan toimivuus edellyttää verkoilta toimintavarmuutta ja turvallisuutta.

Liikenneväylien, erityisesti teiden ja ratojen kunto on heikentynyt, mikä näkyy käyttäjille heikentyvinä liikenneolosuhteina, nopeus- ja painorajoitusten lisääntymisenä ja turvallisuuspuutteina. Väestön, elinkeinoelämän ja osaamisen keskittyminen suurille kaupunginseuduille jatkuu. Ilmastonmuutoksen myötä ympäristöön ja energiatehokkuuteen sekä turvallisuuteen liittyvät kysymykset korostuvat. Kyse ei ole pelkästään ilmastonmuutoksen hillinnästä vaan myös siihen varautumisesta.

Tavoitetilassa:

- älykkäät verkot mahdollistavat edelläkävijyyden digitaalisissa palveluissa ja liikenteen automaatiassa,
- verkkojen toimintavarmuus ja turvallisuus ovat erinomaisella tasolla,
- liikenneväylien kunto ei heikkene.

Hallinnonalan tavoitteena on, että uusien digitaalisten ja automaatiota hyödyntävien palveluiden tarvitsemien langattomien ja kiinteiden viestintäyhteyksien tarjonta sekä huippunopean laajakaistan kaupallinen saatavuus paranee. Huolehditaan siitä, että yhteysnopeuksien kasvu jatkuu ja laatu paranee energiatehokkuuden vaatimuksia unohtamatta. Infrastruktuurin tulee olla niin kansallisesta kuin kansainvälisestäkin näkökulmasta katsottuna sellainen, että se tarjoaa ajanmukaiset edellytykset palveluiden kilpailtuun ja kohtuuhintaiseen kaupalliseen tarjontaan sekä varmistaa korkealuokkaiset viestintäyhteydet ja -palvelut asiakkaille.

Liikenneverkkoon panostetaan investoimalla verkon kuntoon asteittain hallituskaudella. Hallitusohjelman mukaisesti väylänpidossa painopiste on liikenneväylien kunnossa ja laadussa. Liikenneväylien korjausvelan nopea kasvu pysäytetään ja sitä vähennetään hallitusti. Väylien elinkaari tehokkuus on keskeisiä tavoitteita. Tavoitteena on korjausvelan kasvun merkittävä hidastuminen.

Hallitusohjelman mukaisesti kaupunkiseutujen ja kasvukäytävien sekä eri alueiden omiin vahvuuksiin perustuvan kilpailukyyn parantamista tuetaan muun muassa kehittämällä sopimus- pohjaista yhteistyötä. Tavoitteena on maankäytön, asumisen, liikenteen ja palvelujen yhteensovittaminen siten, että maamme kilpailukyky vahvistuu.

Liikenteen turvallisuutta, ympäristöystävällisyyttä ja energiatehokkuutta edistetään vastuullisuutta korostaviin ja ennalta ehkäiseviin toimintamalleihin perustuvalla pitkäjänteisellä ja poikkihallinnollisella liikennejärjestelmän kehittämällä.

3.3.2 Liikennejärjestelmän rahoitus ja taloudellinen ohjaus

Digitalisoituminen, kaupungistuminen, liikennevälineiden uudet käyttövoimat sekä jakamistalous murentavat liikennejärjestelmän nykyistä rahoitus pohjaa. Lisäksi heikentynyt valtiontalouden tilanne vaatii uusien rahoitusmallien ja liikenteen hinnoittelun kehittämistä.

Tavoitetilassa:

- liikennejärjestelmän rahoittaminen on kestäväällä pohjalla,
- liikenteen hinnoittelulla on tehostettu liikennejärjestelmän käyttöä ja vähennetty liikenteen ulkoisia haittoja.

Liikenteen hinnoittelu käsittää laajasti ottaen liikenteeltä perittävien verojen ja maksujen muodostaman kokonaisuuden. Sillä voidaan rahoitusnäkökulman lisäksi vaikuttaa liikenteen ohjaamiseen. Hallinnonalan tavoitteena on valmistella askelmerkit liikenteen hinnoittelun uudistamiseksi. Liikenteen hinnoittelu otetaan vahvemmin osaksi hallinnonalan keinovalikoimaa. Liikenteen uusia ja innovatiivisia rahoitusmalleja tarkastellaan avoimesti.

Hallituskauden keskeisimmät liikenteen rahoitukseen ja ohjaukseen vaikuttavat toimenpiteet ovat korjausvelan kasvun taittaminen sekä digitaalisen liiketoiminnan kasvu ympäristön luominen. Tavoitteena on myös luoda pitkän aikavälin edellytykset liikenteen infrastruktuurin ja ylläpidon kestäväälle rahoitukselle. Selvitetään mahdollisuuksia valtion talousarvion ulkopuoliseen rahoitukseen. Edelleen liikenneverkon omistusrakennetta tarkastellaan kriittisesti ja eri toimijoiden välistä yhteistyötä parannetaan.

4. KEINOT JA VOIMAVARAT

Konsernistrategian tavoitteiden ja painopisteiden toteutumista tuetaan seuraavilla keinoilla ja voimavaroilla.

4.1 Strategisten tavoitteiden toteuttamisen rahoitus

4.1.1 Liikenne ja viestintä palveluna

Hallituksen kehyspäättöksen mukaisesti joukkoliikenteen määrärahatasoa alennetaan vuodesta 2016 alkaen 15 miljoonaa euroa. Tästä 13,5 miljoonaa euroa kohdennetaan junaliikenteen ostoihin ja loppuosa joukkoliikenteen kehittämishankkeisiin. Kaikkia julkisesti tuettuja (valtion, kuntien, Kelan) henkilökuljetuksia uudistetaan tavoitteena 10 % säästö vuodesta 2017 lähtien. Tästä noin 40 miljoonaa euroa syntyy kuntien rahoittamien erityisryhmien kuljetuskustannuksista sekä noin 30 miljoonaa euroa Kelan korvauksista. Joukkoliikenteen valtionavustusten jakamisessa siirrytään uusiin jakotapoihin asteittain vuosien 2016–2019 aikana. Suurten kaupunkien joukkoliikenteen tukemisessa tavoitteena on yksityisautoilun kanssa kilpailukykyinen joukkoliikenne erityisesti työmatkoilla. Suurten kaupunkien joukkoliikennetuen jakamisessa siirrytään puhtaasti asukasperusteisesta tuesta malliin, jossa valtiontuen määrään vaikuttaa myös kunnan oma rahoitus joukkoliikenteelle.

Uusi valtion ja VR:n välinen ostosopimus käsittää vuodet 2016–2019. Sopimus kattaa sekä kaukoliikenteen ostot että Helsingin seudun lähiliikenteen ostot Helsingin seudun liikenne - kuntayhtymän (HSL) alueen ulkopuolisilta rataosilta. Nelivuotisen sopimuksen arvo on noin 120,7 miljoonaa euroa. Määräraha junaliikenteen ostoon alenee vuoden 2015 tasosta 43,7 miljoonaa euroa 30,17 miljoonaan euroon vuonna 2016. Vähennykset kohdistetaan reitteihin ja vuoroihin, joiden matkustajamäärät ovat vähäiset. Jotta raideliikenteen palveluita saadaan määrärahavähennyksistä huolimatta ylläpidettyä rautatieliikenteen kilpailun avautumiseen saakka, liikenne- ja viestintäministeriö antaa päätöksen, jonka mukaan VR:n on lisättävä yksinoikeutensa vastineena liikennöitävän, niin sanotun velvoiteliikenteen määrää väliaikaisesti vuoden 2016 loppuun saakka.

Saariston liikennepalvelujen järjestämiseen kehitetään uudenlainen, nykyistä asiakaslähtöisempi ja kustannustehokkaampi konsepti, jossa digitaalisuuden mahdollisuudet hyödynnetään tehokkaasti ja nykyistä suurempi osa liikennepalveluista tuotetaan markkinaehtoisesti. Uutta konseptia kokeillaan ja kehitetään Saariston liikenne palveluna -kokeilussa vuosina 2016–2018.

Lentoliikenne järjestetään pääsääntöisesti markkinaehtoisesti ilman ostoliikennettä. Sitä voidaan poikkeustapauksessa ostaa paikkakunnille, joille matka-aika Helsingistä junalla on yli kolme tuntia. Tavoitteena on turvata erityisesti elinkeinoelämälle tarpeelliset yhteydet yhdessä kuntien kanssa. Määrärahataso mahdollistaa Savonlinnan yhteyksien turvaamisen.

Kauppamerenkulun miehistökustannuksia tuetaan lastialusten osalta noin 37,6 % ja matkustaja-alusten osalta noin 34,2 % bruttopalkoista. Alusten määrän ennakoitaan säilyvän vuoden 2015 tasolla. Ruotsi on laajentanut tukea koskemaan myös muita meriliikennettä palvelevia aluksia kuten merenmittausaluksia. Vastaava laajennus Suomessa edellyttäisi kehyksiin lisärahoitusta. Saimaalla tapahtuvaa luotsausta tuetaan perimällä alennettuun yksikköhintaan perustuvaa luotsausmaksua.

Koulutuskorvausta osoitetaan valtionavustuksen maksamiseen rautatieliikenteen ammattikoulutuksen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Tuki on tarkoitettu rautatiealan toimijoista riippumattomalle ja laaja-alaista rautatiealan ammatillista koulutusta eri tehtäviin tarjoavalle

oppilaitokselle tai osakeyhtiölle. Ministeriö selvittää tuen siirtomahdollisuuksia opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle.

Yleisradio Oy:n julkista palvelua ja sen roolia median murroksessa arvioidaan hallituskaudella parlamentaarisesti. Valtion talousarviosta suoritetaan valtion televisio- ja radorahaston kautta Yleisradio Oy:lle korvausta julkisen palvelun kustannusten kattamiseksi. Määräraha uudistuksen tullessa voimaan vuonna 2013 oli 500 miljoonaa euroa. Määrärahan suuruus tulisi tarkistaa vuosittain kustannustason muutosta vastaavasti, mutta tarkistusta ei ole poikkeuksellisesti tehty vuoden 2015 eikä vuoden 2016 osalta. Julkisen palvelun rahoitusta vastaava summa kerätään valtion talousarvioon yleisradioverolla.

Media-alan rakennemuutosta helpotetaan median innovaatiotuella. Tavoitteena on uusien, kansainvälisesti kilpailukykyisten journalististen sisältö-, palvelu- ja ratkaisukonseptien luominen ja kehittäminen digitaalisessa toimintaympäristössä. Median innovaatiotukeen osoitettiin vuonna 2014 30 miljoonaa euroa, josta 20 miljoonaa euroa vuodelle 2015 ja 10 miljoonaa euroa vuodelle 2016. Vuode 2015 määrärahasta on käytetty runsaat 40 prosenttia. Vuoden 2016 alkupuolella arvioidaan tarve määrärahan uudelleenkohdentamiselle.

Taulukko 1. Liikenteen ja viestinnän palvelut, määrärahat

1 000 euroa	Kehys 2017	Kehys 2018	Kehys 2019	Kehys 2020
30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut	206 528	206 221	206 221	206 221
42. Valtionavustus koulutuksesta	841	841	841	841
43. Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyyn parantaminen	100 420	100 420	100 420	100 420
51. Luotsauksen hintatuki	4 200	4 200	4 200	4 200
63. Joukkoliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen	82 774	82 774	82 774	82 774
64. Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen	12 990	12 683	12 683	12 683
66. Yhteysaluspalveluiden ostosopimukset	5 303	5 303	5 303	5 303
40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen				
60. Siirto valtion televisio- ja radorahastoon	507 948	507 948	507 948	507 948

4.1.2 Digitaalinen tieto hyvinvoinnin ja kasvun lähteenä

Hallinnonalalla ei ole osoitettu erillistä määrärahaa digitaalisen tiedon hyödyntämisen edistämiseen. Näihin liittyviin toimiin käytetään kuitenkin hallinnonalan virastojen ja laitoksen toimintameno- ja muita määrärahoja. Virastojen ja laitoksen monivuotisissa tulossopimuksissa tiedon hyödyntäminen ja digitalisaation edistäminen otetaan huomioon tulostavoitteita asetettaessa.

Tieliikenneturvallisuuden rahoitusta on kerätty liikennevakuutusmaksuun sisältyvällä liikenneturvallisuusmaksulla, jota sosiaali- ja terveysministeriö on hallinnoinut. Parhailaan käynnissä olevan liikennevakuutuslainsäädännön kokonaisuudistuksen mukaan Liikenteen turvallisuusvi-

rasto huolehtisi jatkossa maksun kannosta sekä vastaisi liikenneturvallisuusmaksuina kerättyjen varojen myöntämisestä toimijoille. Maksun tuotoksi arvioidaan 8,4 miljoonaa euroa. Uuden lain on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2017.

4.1.3 Infrastrukturi kasvun alustana

Laajakaista

Harvaan asuttujen alueiden laajakaistaverkon rakentamisen tukemiseen ei enää varata lisärahoitusta suunnittelukaudella. Hankkeelle varattu kokonaismääräraha vuosina 2009–2015 on 69,5 miljoonaa euroa. Hankkeen toteutus jatkuu aiemmilta vuosilta käyttämättä jääneiden määrärahojen puitteissa.

Korjausvelka

Liikenneverkon korjausvelan vähentämiseen osoitetaan yhteensä 600 miljoonaa euroa. Lisäys kohdennetaan seuraavasti: 100 miljoonaa euroa vuonna 2016 (95 miljoonaa euroa perusväylänpitoon ja 5 miljoonaa euroa yksityisteiden valtionapuun), 300 miljoonaa euroa vuonna 2017 ja 200 miljoonaa euroa vuonna 2018 perusväylänpitoon. Lisäksi siirretään väylien kehittämismomenteilta perusväylänpitoon yhteensä 364 miljoonaa euroa korjausvelan estämiseen.

Painopisteen siirryttyä korjausvelkaan valtion väyläverkon suuriin kehittämisinvestointeihin on entistä vähemmän määrärahoja käytettävissä. Jo päätetyt hankkeet viedään loppuun. Uusiin hankkeisiin on varattu rahoitusta kehitysissä 33 miljoonaa euroa vuonna 2017, 140 miljoonaa euroa vuonna 2018 ja 139 miljoonaa euroa vuonna 2019. Valtion talousarviorahoituksella budjetoitavien liikennehankkeiden budjetoinnin joustavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta kehitetään talousarviolainsäädännön mahdollistamalla tavalla. Investointien mahdollisia uusia rahoitusmalleja kehitetään.

Yksityistiet

Ministeriö on aloittanut yksityistielainsäädännön kokonaisuudistuksen ja hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnan käsiteltäväksi vuoden 2017 aikana. Valtion avustusjärjestelmien yhdistämistä sekä yksityisteiden rahoituksen yleistä toteutusta on tarkoitus pohtia laajasti kokonaisuudistuksen yhteydessä. Tavoitteena on moderni yksityistielaki, joka mahdollistaa uudenlaisen elinkeinotoiminnan varsinkin maaseudulla.

Kuntien ja valtion rooleja arvioidaan uudelleen ja tavoitteena on kuntien tehtävien vähentäminen. Uudistuksen yhteydessä kuntien tielautakunnat lakkautettaisiin ja tietoimitustehtävät siirrettäisiin Maanmittauslaitokselle. Kuntien menoissa saavutettaisiin noin 2 miljoonaa euron säästö, joka on otettu huomioon kuntien tehtävien vähentämiseen tähtäävässä hallituksen 1 miljardin euron säästökokonaisuudessa.

Yksityisteiden valtioapuun osoitetaan 8 miljoonaa euroa vuonna 2016, jossa on otettu huomioon 5 miljoonaa euroa korjausvelkapanostuksena. Vuosina 2017–2019 määrärahataso nousee 13 miljoonaa euroon, jossa on otettu huomioon kehyspäätöksen mukaisesti 10 miljoonaa euroa siirtana valtion väyläverkon kehittämisinvestoinneista. Avustukset pyritään kohdistamaan erityisesti elinkeinoelämää palveleviin hankkeisiin (mm. biotaloutta tukeviin).

Lentoasemaverkko

Valtion omistama Finavia Oyj vastaa pääosin kaupallisen liikenteen lentoasemaverkosta. Lisäksi valtio on avustanut verkon ulkopuolisia muiden tahojen ylläpitämiä lentoasemia (Seinäjoki ja Mikkeli). EU:n valtiontukisäädökset ovat tiukentuneet huhtikuussa 2014, minkä takia Suomessa noudatettuja tukiperiaatteita on muutettu jo vuonna 2015. Tukea on myönnetty ainoastaan ei-taloudelliseen toimintaan, jollaista on lennonvarmistus-, turva- tai vartiointitoiminta sekä de minimis -tukena. Taloudelliseen toimintaan myönnettävien tukien edellytykset ovat tiukat ja ne on määritelty EU-tasolla (Komission tiedonanto suuntaviivoiksi valtiontuesta lentoasemille ja lentoyhtiöille (2014/C 99/03). Lentoasemaverkosta ja -maksuista annetun lain (210/2011)

muutostarvetta on tarpeen selvittää, koska voimassaoleva laki koskee ainoastaan Finavia Oyj:tä. Lakimuutoksia tarvitaan, koska Finavia Oyj:n asema verkkoyhtiönä on muuttunut ja tulossa on uusia toimijoita, joita laki ei koske.

Suuntaviivojen mukaan alueellisten lentoasemien ja näitä lentoasemia käyttävien lentoyhtiöiden jotkin tukimuodot voivat tietyin edellytyksin olla perusteltuja erityisesti uusien palvelujen kehittämiseksi sekä paikallisten kulkuyhteyksien ja taloudellisten kehitysten edistämiseksi. Sen sijaan tarkempi arviointi tehdään ja yksittäinen tuki erikseen notifioidaan, jos enintään 100 kilometrin päässä on muita lentoasemia tai jos matkustusaika toiselle lentoasemalle on enintään 60 minuuttia autolla, linja-autolla tai junalla. Vuonna 2016 annetaan liikenne- ja viestintäministeriön ohjeistus valtionavustusten antamiseksi Finavia Oyj:n lentoasemaverkoston ulkopuolisille lentokentille. Tukea koskevissa hakuohjeissa annetaan tarkempia ehtoja tukihakemusten käsittelemiseksi tasapuolisten ja läpinäkyvien kriteerien mukaisesti. Keskeisenä kriteerinä on säännöllisen reittiliikenteen olemassaolo. Lisäksi tukitarpeet saattavat olla perusteltuja myös liikennepolitiikan uusiutumisen kannalta merkittävien kokeilujen toteuttamiseksi (esim. etälennonjohto).

Kehyskaudella on varattu aiempien vuosien tapaan vuotuinen yhden miljoonan euron määräraha. Määräraha käytetään Finavia Oyj:n ulkopuolisten kenttien tukemiseen. Tuen myöntämiseksi järjestetään vuotuinen hakukierros ministeriön tarkemmin antaman ohjeistuksen mukaisesti. Uusien liiketoimintamallien mahdollistamiseksi Lappeenrannan lentoasema siirtyi 1.1.2016 alueellisten toimijoiden ylläpidettäväksi. Lappeenrannan lentoaseman mahdolliseen avustukseen otetaan kantaa annettavan ministeriön hakuohjeistuksen mukaisesti. Suunnitteilla oleva mahdollinen tuki Lappeenrannan lentoaseman taloudelliseen toimintaan tullaan notifioidaan komissiolle yksittäisenä tukena.

Jäänmurto

Ulkomaankaupan merikuljetusten turvaamiseen tarvittavan jäänmurtokapasiteetin uudistaminen etenee, kun uusi jäänmurtaja otetaan käyttöön vuonna 2016. Tulevien vuosikymmenten jäänmurtostrategiaa valmistellaan yhteistyössä ministeriöiden ja naapurimaiden kanssa.

Sääpalvelut

Liikenne- ja viestintäverkkojen toimintavarmuutta ja liikenteen turvallisuutta varmistetaan hallinnonalan viranomaistehtävien lisäksi kattavalla säätutkaverkostolla sekä laadukkailla ja reaaliaikaisilla sääpalveluilla. Sääpalveluista syntyy laadukkaita tuotteita asiakkaille havaintojen, tiedonsiirron ja -käsittelyn, mallilaskennan, tutkimus- ja tuotekehityksen sekä jakelun reaaliaikaisena ja saumattomana tuotantoketjuna. Ketjun alkupäässä havaintoinfrastruktuurin yksi tärkeimmistä osista on säätutkaverkosto.

Taulukko 2: Tavoitteet valtion väyläverkon palvelutasolle

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	Toteuma	Arvio	Tavoite	Tavoite	Tavoite	Tavoite
<i>Liikennejärjestelmä toimii kilpailukykyä ja hyvinvointia edistään</i>						
Elinkeinoelämän tyytyväisyys kuljetusten toimivuuteen (asteikko 1–5)	..	3,9	..	3,9	3,9	3,9
Kansalaisten tyytyväisyys matkojen toimivuuteen (asteikko 1–5)	..	3,4	..	3,4	3,4	3,4
<i>Korjausvelan kasvu pysäytetään hallitusti</i>						
Päällystetyt tiet kuntoluokissa huono ja erittäin huono, km, (vilkasliikenteinen tieverkko/muu tieverkko) enintään	891/ 4 432	1043/ 4815	1000/ 5300			800/ 5000
Maantie- ja ratasillat kuntoluokissa huono ja erittäin huono, kpl, enintään	795	808	870	890	910	950
Rataverkon kuntoindeksi (syksyn mittaus)	97	97	97	97	97	97
Huonokuntoiset turvalaitteet kauppamerenkulun väylillä, %, enintään	7,2	7,8	8,5	8,5	8,5	8,5
<i>Biotalouden toimintaedellytyksistä huolehditaan</i>						
Painorajoitetut maantiesillat, kpl, enintään	495	500	500	500	500	500
Soratiet kuntoluokissa huono ja erittäin huono, km (max)	2 750	2 850	2 900	2800	2800	2800
<i>Liikenteen toimintavarmuus ja turvallisuus paranevat</i>						
Radanpidosta johtuvat viivästykset kaukoliikenteessä, % junista 5 min. myöhässä (max)	4,5	5,9	4	4	4	4
Radanpidosta johtuvat viivästykset lähiliikenteessä, % junista 3 min. myöhässä (max)	1,6	2,9	1,5	1,5	1,5	1,5
Jäänmurtopalveluiden odotusaika, h, tavoite max	1,9	3,65	3,5	3,5	3,5	3,5
Tieliikenteen henkilövahinko-onn. vähenemä perusväylänpidon toimin, kpl	19	14	15	15	15	15
<i>Liikenteen aiheuttamat ympäristöhaitat vähenevät</i>						
Väylänpidon meluntorjunnan vaikutus, henkilö/vuosi	575	831	450	1800	200	3000
Pohjavesien pilaantumisriskin vähenemä väylänpidon toimin, km	15	5	5	2,5	2,5	0

Valtion väyläverkon tasearvo muuttuu taulukossa 3 esitetyllä tavalla. Taulukossa 4 on kuvattu valtion väylänpidon rahoitus.

Taulukko 3. Väyläverkon tasearvo

	2014	2015 (arvio)	2016 (arvio)	2019 (arvio)
Tie	15 012	15 060	15 130	14 543
Radat	4 355	4 650	4 950	5 047
Vesiväylät	196	196	196	215
Yhteensä	19 563	19 906	20 276	19 805

Taulukko 4. Valtion väylänpidon rahoitus

1 000 euroa	Toteutu- ma 2014	TA 2015	TA 2016	Kehys 2017	Kehys 2018	Kehys 2019	Kehys 2020
10. Liikenneverkko	1 552 627	1 454 306	1 599 997	1 911 971	1 810 441	1 489 041	1 488 414
01. Liikenneviraston toimintamenot	84 388	81 080	78 777	76 824	75 584	74 184	73 557
20. Perusväylänpito	982 557	940 702	1 060 000	1 369 000	1 305 000	1 055 000	1 055 000
76. Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset	56 776	34 997	34 997	34 997	34 997	34 997	34 997
77. Väyläverkon kehittäminen	415 132	358 857	343 030	268 600	271 000	210 000	215 200
78. Eräät väylähankkeet	30 782	22 000	56 000	54 400			
79. Elinkaarirahoitushankkeet	67 380	97 750	105 970	107 000	123 000	114 000	108 800

20. Perusväylänpito	982 557	940 702	1 060 000	1 369 000	1 305 000	1 055 000	1 055 000
- josta korjausvelan vähentämisen erillisrahoitus (595 milj. euroa)			95 000	300 000	200 000		
- siirto kehittämishankkeista korjausvelan vähentämiseen				104 000	140 000	90 000	
Korjausvelan vähentämiseen osoitettu rahoitus, yhteensä			95 000	404 000	340 000	90 000	
Muutos vuoden 2014 toteutumaan		-41 855	77 443	386 443	322 443	72 443	72 443

4.2 Liikenteen ja viestinnän hallinnonalan virastot

4.2.1 Liikenne- ja viestintäministeriö

Liikenne- ja viestintäministeriö edistää väestön hyvinvointia ja elinkeinoelämän kilpailukykyä. Ministeriö huolehtii toimivista, turvallisista ja edullisista yhteyksistä. Ministeriön ydintehtävät ovat hallinnonalan ohjaus- ja säädösvalmistelu.

4.2.2 Liikennevirasto

Liikennevirasto vastaa valtion tie-, rata- ja vesiväyläverkosta sekä ylläpitää ja kehittää liikennejärjestelmää yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Liikenneviraston tehtävänä on muun muassa:

- ylläpitää ja kehittää liikennejärjestelmää yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa
- vastata valtion tie- ja rataverkosta sekä hallinnoimistaan vesiväylyistä ja niihin kohdistuvien toimien yhteensovittamisesta sekä ohjata ja valvoa vesiväylänpitoa koko maassa
- vastata elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten toiminnallisesta ohjauksesta toimialallaan ja tienpidon yhteensovittamisesta ELY-keskuksissa
- huolehtia liikenteen hallinnasta ja sen kehittämisestä valtion liikenneväylillä ja meriliikenteessä myös valtion väylien ulkopuolella
- kehittää ja edistää liikenteen palveluja ja niiden markkinoiden toimivuutta
- edistää väylänpidon tuottavuuden parantamista
- kehittää julkisen liikenteen toimintaedellytyksiä sekä myöntää merenkulun ja muiden liikennemuotojen edistämiseen tarkoitettuja avustuksia
- huolehtia liikennejärjestelmän toimivuudesta poikkeusoloissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa.

Virasto edistää toiminnallaan erityisesti seuraavien hallinnonalan painopisteiden toteutumista:

- liikenteen ja viestinnän palvelumarkkinat ja palvelut
- liikenteen energiareformi
- tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet
- luottamus digitaalisiin palveluihin
- liikenne- ja viestintäverkot.

4.2.3 Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi

Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi vastaa kaikkien liikennemuotojen viranomaispalveluista. Liikenteen viranomaispalvelut liittyvät liikennejärjestelmän turvallisuuteen, tietovarantoihin, toimintavarmuuteen ja markkinoihin.

Liikenteen turvallisuusviraston tehtävänä on muun muassa:

- liikenteen verotus-, rekisteröinti- ja valvontatehtävät
- liikennejärjestelmän lupa- ja valvontatehtävät
- liikennealan koulutukseen ja tutkintojen järjestämiseen liittyvät tehtävät
- viraston toimialaan kuuluvat liikennemarkkinoihin liittyvät tehtävät
- liikenteen turvallisuuden edistämiseen ja liikenteen ympäristövaikutuksiin kuuluvat tehtävät
- liikenteen viestintä- ja valistustehtävät
- liikennejärjestelmän toimivuuden varmistaminen normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Virasto edistää toiminnallaan erityisesti seuraavien hallinnonalan painopisteiden toteutumista:

- liikenteen ja viestinnän palvelumarkkinat ja palvelut
- liikenteen energiareformi

- tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet
- luottamus digitaalisiin palveluihin
- liikenne- ja viestintäverkot.

Suuri osa liikenteen viranomaispalvelujen kustannuksista rahoitetaan palveluista perittävillä maksuilla. Viranomaispalveluihin talousarviossa osoitettava määräraha kasvaa kehyskaudella 47,9 miljoonasta eurosta noin 55,9 miljoonaan euroon. Määrärahan kasvu selittyy sillä, että vuoden 2017 alusta liikenteen viranomaispalveluihin sisältyy tieliikenteen turvallisuustoiminnan edistämistä koskeva määräraha. Kyseinen määräraha perustuu liikenneturvallisuuksmaksua koskevaan lainsäädäntöuudistukseen.

4.2.4 Viestintävirasto

Viestintävirasto vastaa viestintätoimialan viranomaisääntely-, valvonta-, ohjaus-, hallinto- ja palvelutehtävistä.

Viestintäviraston tehtävänä on muun muassa:

- valvoa tele-, radio-, televisio- ja postitoimintaa ja myöntää televisio- ja radiotoiminnan toimilupia
- edistää sähköisen viestinnän toimivuutta, häiriöttömyyttä ja turvallisuutta sekä markkinoiden toimivuutta
- edistää tietoturvaa ja yksityisyyden suojaa sähköisessä viestinnässä
- hoitaa radiotaajuuksia ja teletointa sekä viestintäverkkojen ja -palvelujen numeerointia ja tunnuksia koskevaa hallintoa
- selvittää radioviestinnän häiriöitä sekä verkko- viestintäpalveluihin kohdistuvia tietoturvaloukkauksia ja niiden uhkia
- kerätä tietoa ja tiedottaa verkko- ja viestintäpalvelujen saatavuudesta, laadusta, hinnoista ja toimivuudesta sekä tietoturvaloukkauksista ja niiden uhkista
- ohjata toimialansa teknistä toteutusta antamalla ohjeita, suosituksia ja määräyksiä sekä koordinoita telealan standardointia.

Viestintävirasto edistää toiminnallaan erityisesti seuraavien hallinnonalan painopisteiden toteutumista:

- liikenteen ja viestinnän palvelumarkkinat ja palvelut
- elinvoimainen media ala
- luottamus digitaalisiin palveluihin
- liikenne- ja viestintäverkot.

Suurin osa Viestintäviraston toiminnan kustannuksista rahoitetaan asiakkailta perittävillä maksuilla tai veroluonteisilla maksuilla. Virastolle talousarviossa osoitettava määräraha laskee kehyskaudella 11,3 miljoonasta eurosta 11,1 miljoonaan euroon toimintamenosäästöjen johdosta.

4.2.5 Ilmatieteen laitos

Ilmatieteen laitos tuottaa laadukasta havainto- ja tutkimustietoa ilmakehästä ja meristä. Tämän osaamisensa laitos yhdistää palveluksi, joita se tuottaa tehokkaasti yleisen turvallisuuden edistämiseksi sekä ihmisten ja ympäristön hyvinvoinnin lisäämiseksi ottaen huomioon varautumistarpeet.

Ilmatieteen laitoksen tehtävänä on:

- havainnoida ilmakehän fysikaalista tilaa, kemiallista koostumusta ja sähkömagneettisia ilmiöitä
- havainnoida Itämeren ja arktisen merialueen fysikaalista tilaa
- tuottaa tietoa ja palveluja ilmakehän ja merien menneestä, nykyisestä ja tulevasta tilasta

- tehdä tutkimusta ja kehitystyötä meteorologian, meritieten, ilmanlaadun, avaruusfysiikan ja kaukokartoituksen alueilla
- harjoittaa asiantuntijapalveluihin erikoistunutta liiketoimintaa kilpailukykyisesti Suomessa ja ulkomailla
- osallistua kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön
- tiedottaa ilmakehään, meriin ja lähiavaruuteen liittyvistä asioista päätöksentekijöille, elinkeinoelämälle sekä suurelle yleisölle
- ennakoida muutoksia ja reagoida nopeasti ympäristön muutoksiin ja muuttuviin odotuksiin.

Ilmatieteen laitos tukee toiminnallaan hallituksen kärkihankkeiden tavoitteita vahvistamalla yhteistyötä kotimaisten ja kansainvälisten yliopistojen, tutkimuslaitosten ja yritysten kanssa hyödyntäen laajaa verkostoaan.

Virastojen roolit eri painopisteiden toteuttamisessa on esitetty liitteessä 4.

4.3 Hallinnonalan rakenne ja ohjaus

Hallinnonalan virastojen organisaatorakenne uudistettiin vuonna 2010 liikennehallinnon virastouudistuksessa. Ministeriö on uudistanut organisaationsa 1.1.2016 lukien. Ministeriön organisaatiouudistus vaikuttaa myös virastojen tulosohtaukseen ja aiheuttaa eräiltä osin virastojen tehtävien tarkentamistarpeita.

Valtion keskus- ja aluehallinnon kehittämistyö jatkuu tällä hallituskaudella. Hallitusohjelmassa linjattiin, että valtion aluehallinnon ja maakuntahallinnon yhteensovitukselta tehdään erikseen päätös, jolla yksinkertaistetaan julkisen aluehallinnon järjestämistä (valtio, alueet ja kunnat). Ensisijaisena ratkaisuna on toimintojen keskittäminen tehtäviltään ja toimivallaltaan selkeille itsehallintoalueille. Hallitus teki marraskuussa nk. sote-päätöksen, joka sisälsi myös linjauksen ELY-keskusten alueiden kehittämiseen liittyvien tehtävien siirtämisen itsehallintoalueille. Lopullisen päätöksen hallitus tekee vuoden 2016 helmikuussa. Hallitusohjelmaan sisältyy myös Liikenteen turvallisuusviraston tehtäviin kuuluvan ajoneuvoverotuksen siirtoedellytysten selvittäminen verohallintoon osana veronkannon kokonaisuudistusta.

Hallinnonalan ohjaus pohjautuu hallitusohjelmaan ja sen toimeenpanoon. Hallinnonalan ohjauksella toimeenpannaan eduskunnan ja valtioneuvoston tekemät päätökset yhteistyössä hallinnonalan virastojen kanssa. Liikenne- ja viestintäministeriö valmistelee toimialaansa liittyvät poliittiset ja strategiset linjaukset. Virastojen tehtävänä on niiden operatiivinen toimeenpano ja avustaminen suunnitelmien laadinnassa. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan ohjauksessa hyödynnetään strategiakartta-ajattelua.

Liikenne- ja viestintäministeriön roolia hallinnonalan strategisena toimijana vahvistetaan. Virastojen ohjaustoiminnoissa tavoitteena ovat selkeät roolit ja tehtävät, riittävä resursointi sekä ohjauksen ammattimaisuus ja johdonmukaisuus. Hallinnonalan ohjauksella vaikutetaan rakennepoliittisten uudistusten valmisteluun ja toimeenpanoon. Hallinnonalan konsernimainen työkentelytapa perustuu kumppanuuden ja asiantuntijaverkostojen hyödyntämiseen. Hallinnonalan virastojen toimintaa arvioidaan säännönmukaisesti.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan virastojen ja laitosten taloushallintoa ja taloudenpitoa kehitetään valtiokonsernin yleisten linjausten mukaisesti. Taloushallinto tukee päätöksentekoa ja edistää tiedolla johtamista. Keskeisimmät tavoitteet ovat päätöksenteon tuen ja tiedolla johtamisen edistäminen, toiminnan taloudellisuuden ja tuottavuuden varmistaminen sekä palvelu- ja aikaansaannoskyvyn kehittäminen sekä sisäisten että ulkoisten asiakkaiden suuntaan. Talouden toimintaa tehostetaan tietojärjestelmiä hyödyntämällä, prosesseja digitalisoimalla ja yhtenäistämällä virastojen erityispiirteet huomioon ottaen. Hallinnonalalla on otettu käyttöön KIEKU-järjestelmä. Lisäksi ministeriö edistää valtion budjetointijärjestelmän, Bu-

ketin, käytön laajentamista hallinnonalan virastojen käyttöön. Liikenne- ja viestintäministeriö koordinoi hallinnonalan tietohallintoa.

4.4 Henkiset voimavarat

Henkiset voimavarat, henkilöstö ja johtaminen ovat liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan toiminnan vahvuus. Tavoitteena on osaava ja työhönsä sitoutunut sekä jatkuvaan kehittymiseen motivoitunut henkilöstö. Tuetaan aktiivisesti yhteistyötä, liikkuvuutta sekä tehtäväkiertoa osaamisen kehittämisen välineenä ja urakehityksen tukena erityisesti hallinnonalan sisällä.

Henkilöstövoimavarojen strateginen johtaminen, henkilöstösuunnittelu, toiminnalliset tavoitteet ja niiden seuranta vakiinnutetaan osaksi johtamisjärjestelmää ja toiminnanohjausta. Toimintaympäristön muutoksissa huolehditaan ennakoivasta strategisesta osaamistarpeiden tunnistamisesta ja määrittelystä, osaamisen uudistamisesta sekä hiljaisen ja kokemustiedon jakamisesta arjessa. Hallinnonalan mahdollisten yhteisten esimies- ja johtamisvalmennusten painopistealueena on erityisesti verkostomaisen työn ja tiedolla johtamisen alueet. Myös osaamiseen johtamiseen panostetaan.

Henkisten voimavarojen hallinnan tietopohjaa vahvistetaan tunnusluvuin ja raportointia kehittämällä huomioiden jo käytössä olevien välineiden hyödyntäminen ja aktiivinen jatkokehittäminen (mm. VMBaro, esimiesten 360-arviointi ja Tahti). Valtion yhteisen talous- ja henkilöstöhallintojärjestelmän KIEKUn tarjoamia henkilöstöhallinnon prosesseja tukevia toimintoja on otettu käyttöön. Lisäksi uusien viestintäratkaisujen tarjoamilla mahdollisuuksilla tuetaan hallinnonalan tuloksellisuutta ja toiminnan vaikuttavuutta henkilöstön hyvinvoinnin näkökulmasta.

Vuorovaikutusta ja yhteistyötä hallinnonalan sisällä syvennetään. Samalla parannetaan toimien vaikuttavuutta yhteistyössä sidosryhmien ja tutkimuslaitosten kanssa. Rakenteita ja toimintatapoja uudistetaan. Organisaatioiden toimintakulttuuria vahvistetaan ketterämpään ja pienempiä nopeita kokeiluja mahdollistavaan suuntaan. Työn joustavuus ja riippumattomuus paikasta ja ajasta mahdollistetaan. Digitaalisuuden tarjoamien mahdollisuuksien tuntemusta lisätään ja mahdollisuuksia hyödynnetään.

Taulukko 5. Työtyytyväisyys hallinnonalalla 2015 ja alustava tavoite 2020

Asteikko 1-5	Liikenne- ja viestintäministeriö	Liikennevirasto	Liikenteen turvallisuusvirasto	Ilmatieteen laitos	Viestintävirasto	LVM:n hallinnonala	LVM:n hallinnonala, tavoite 2020 (alustava)
Työtyytyväisyyden kokonaisindeksi	3,48	3,63	3,62	3,73	3,57	3,64	3,7
IPO-indeksien keskiarvo	3,59	3,72	3,71	3,78	3,61	3,71	3,73
Osaamisen kehittyminen ja uudistuminen	3,53	3,66	3,62	3,74	3,55	3,65	3,7
Motivaatio ja työn imu	3,73	3,81	3,80	3,78	3,71	3,78	3,8
Johtaminen ja työyhteisön vuorovaikutus	3,51	3,68	3,70	3,83	3,57	3,70	3,7

4.5 Taloudelliset voimavarat

Hallinnonalalle ehdotetaan määrärahoja kehyskaudelle 2017–2020 keskimäärin 3 miljardia euroa/v kuitenkin siten, että määrärahat vähenevät kohti kehyskauden loppua 3,2 miljardista eurosta 2,7 miljardiin euroon. Määrärahamitoituksessa on otettu huomioon pääministereiden Katainen (vv. 2011–2014), Stubb (vv. 2014–2015) ja Sipilä hallitusten (v. 2015–) päättämät säästöt. Säästöt kohdistuvat ministeriön ja hallinnonalan virastojen ja laitoksen toimintamenoihin ja erityisesti liikenneverkon rahoituksen tasoon.

Ministeriön sekä hallinnonalan virastojen ja laitoksen toimintamenoihin kohdistuu 133,2 miljoonan euron toimintameno säästöt vuosina 2017–2020. Hallinnonalan toiminnan vaikuttavuutta ja tuottavuutta kehitetään käytettävissä olevaan rahoituksen puitteissa

Taulukko 6. Liikenne- ja viestintäministerin hallinnonalan toimintameno määrärahat

1 000 euroa	Kehys 2017	Kehys 2018	Kehys 2019	Kehys 2020
01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot	15 573	14 673	14 363	14 282
01. Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot	15 573	14 673	14 363	14 282
20. Liikenteen viranomaispalvelut	47 422	46 695	46 075	45 926
01. Liikenteen turvallisuusviraston toimintamenot	47 422	46 695	46 075	45 926
40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen	11 242	11 202	11 031	10 946
01. Viestintäviraston toimintamenot	11 242	11 202	11 031	10 946
50. Tutkimus	45 277	46 505	44 083	43 892
01. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot	45 277	46 505	44 083	43 892

Taulukko 7. Toimintameno säästöt vuosina 2017–2020

1 000 euroa	2017	2018	2019	2020
Toimintameno säästöt yhteensä Katainen/Stubb/Sipilä hallitus	28 941	32 687	35 703	35 878
Katainen/Stubb hallitus	25 091	26 647	27 708	27 708
- josta tutkimuslaitosuudistus	4 320	4 320	4 320	4 320
Sipilän hallitus	3 850	6 040	7 995	8 170

Liikenneverkon rahoitustaso laskee kehyskaudella 2 miljardista eurosta 1,5 miljardiin euroon. Määrärahan väheneminen aiheutuu pääministeri Sipilän hallituksen korjausvelan estämiseen vuosina 2016–2018 kohdistaman kertaluonteisen yhteensä 600 miljoonan euron lisäpanostuksen loppumisesta vuonna 2019. Korjausvelkaan osoitettava rahoitus kuuluu hallituksen kasvupakettiin ja sillä on yhteys valtion tulevina vuosina yhtiöomistuksesta saataviin tuloihin. Liikennehankkeiden rahoituksen taso (mom. 31.10.77–31.10.79) on kehyskauden lopulla 324 miljoonaa euroa, mikä on n. 100 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2017. Rahoituksen tason lasku aiheutuu talousarviossa päätettyjen hankkeiden valmistumisesta.

Hallinnonalan määrärahat on esitetty liitteessä 1. Kehyksiin sisältyvät kaikki muut momentit paitsi hallinnonalan arvonnalisäveromomentti. Siirto valtion televisio- ja radiorahastoon on edellisessä kehyspäätöksessä siirretty kehyksiin kuuluviin momentteihin.

Valtion talousarvioon tuloutettavat tulot suunnittelukaudella on esitetty liitteessä 3. EU:n rikki-direktiivin merenkululle ja rautatieliikenteelle aiheuttamien lisäkustannusten kompensoimiseksi päätetty väylämaksun puolitus ja rataveron poisto tavaraliikenteeltä jatkuu vielä vuosina 2017 ja 2018. Tästä syystä vuodesta 2019 lähtien hallinnonalan verot ja veroluonteiset tulot kasvat n. 60 miljoona euroa.

4.6 Viestintä ja sidosryhmäyhteistyö

Viestintä ja sidosryhmätoiminta ovat osa strategista johtamista ja ne edistävät ministeriön ja sen hallinnonalan tavoitteiden toteutumista. Viestintä vahvistaa ministeriön, hallinnonalan sekä sidosryhmien valmiuksia keskustella, osallistua ja ottaa kantaa valmisteilla oleviin asioihin ja päätöksentekoon. Avoin, ennakoiva viestintä ja vuorovaikutteinen sidosryhmäyhteistyö ovat viestinnän lähtökohtia koko hallinnonalalla.

Median murroksen vuoksi aktiivinen, selkeä ja suunnitelmallinen oma viestintä ja sisällöntuotanto on entistäkin tärkeämpää.

Viestintä kuuluu kaikkien hallinnonalalla toimivien virkamiesten perustyöhön ja hyvät viestintätaidot ovat osa virkamiesten perusammattitaitoa. Mediaa palvellaan ammattitaitoisesti ja tasa-puolisesti. Viestintä ja sidosryhmätyö kytketään entistä kiinteämmäksi osaksi asioiden valmistelua, toimintaprosesseja ja tulosohjausta. Kaikissa virastoissa on ajantasainen viestintä- ja sidosryhmätoiminnan strategia.

Viestinnän toimintoja kehitetään niin, että ne tukevat parhaalla mahdollisella tavalla ministeriön ja hallinnonalan strategisia tehtäviä. Viestinnän keinojen valinnassa kiinnitetään erityistä huomiota vaikuttavuuteen ja vuorovaikutteisuuteen.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala on edelläkävijä sosiaalisen median palveluiden hyödyntämisessä. Sosiaalisen median ja muun interaktiivisen tieto- ja viestintäteknologian hyödyntäminen parantaa sidosryhmien ja kansalaisten mahdollisuuksia saada tietoa ja osallistua asioiden valmisteluun ja tehostaa asiakaspalvelua. Sosiaalisen median palveluiden tuntemus ja käyttö kuuluvat jokaisen virkamiehen perusammattitaitoon. Virkamiehet luovat sosiaalisessa mediassa kuvaa hallinnonalan asiantuntijuudesta ja hyödyntävät verkostoja työssään.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan yhteinen sidosryhmätutkimus toteutetaan vuosittain. Tutkimuksen avulla selvitetään liikenne- ja viestintäministeriön, Liikenneviraston, Liikenteen turvallisuusviraston, Viestintäviraston ja Ilmatieteen laitoksen sidosryhmien näkemyksiä näiden organisaatioiden tunnettuudesta, sidosryhmätoiminnasta, palveluista ja johtamisesta. Tuloksia käytetään ministeriön ja virastojen sidosryhmätoiminnan kehittämisessä.

4.7 Säädosvalmistelu

Säädosvalmistelu on yksi ministeriön ydintehtävistä. Hallinnonalan virastot avustavat hallituksen esitysten tausta-aineistojen tuottamisessa, mutta varsinainen valmistelu tapahtuu ministeriössä. Ministeriö toimii yhteistyössä muiden ministeriöiden ja eduskunnan kanssa valtioneuvostolle ilmoitetun aikatauluennusteen puitteissa.

Liikenne- ja viestintäministeriön säädosvalmistelu painottuu suurelta osin unionilainsäädännön täytäntönnäpöänsäädäntöön, jota on arviolta yli puolet ministeriön lainvalmistelusta. Muiden valmisteltävien säädösten painotukset johdetaan kansainvälisistä sitoumuksista sekä muista hallituksen yleisistä ohjelmista. EU-toimintaan ja kansainväliseen yhteistyöhön liittyy aktiivinen etukäteisvaikuttaminen, joka kohdistuu tulevien säädösten sisältöön ja niiden vaikuttavuuteen.

Ministeriössä toimii säädösvalmistelijoiden verkosto, jonka kautta levitetään talon sisäistä säädösvalmisteluammattitaitoa, edistetään hyvän lainvalmistelukulttuurin muodostumista sekä tuetaan yksittäisiä lainvalmistelijoita heidän työssään. Suunnittelukaudella osallistutaan ja koordinoidaan säädösten sujuvoittamisen toimeenpanoryhmän työtä, parannetaan säädösvalmistelun laatua ja prosesseja hallitusohjelmatavoitteiden mukaisesti, kehitetään säädösvalmistelijoiden verkoston toimintaa ja osallistutaan lainvalmistelun kehittämisen yhteistyöryhmän työhön. Lisäksi huolehditaan siitä, että säädösvalmistelijoiden osaaminen kehittyy toimintaympäristön vaatimusten mukaisesti.

4.8 Tutkimus-, ennakointi-, arviointi- ja selvitystoiminta

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tutkimus-, ennakointi-, arviointi- ja selvitystoiminnan (TEAS) tavoitteena on tukea hallitusohjelman vaikuttavuustavoitteita, liikenne- ja viestintäpolitiikan painopistealueita ja hallinnonalan tulostavoitteita.

Hallinnonala hankkii tietoa omalla rahoituksellaan ja yhteistyössä muiden rahoittajien kanssa sekä vaikuttamalla muiden kansallisten ja kansainvälisten rahoittajien rahoituksen suuntautumiseen. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta tukee suoraan strategisen hallitusohjelman toimeenpanosuunnitelman ja sen kärkihankkeiden, kivijalkahankkeiden ja reformien poikkihallinnollisia päätöksenteon tietotarpeita.

Liikenne- ja viestintäministeriön omalla TEAS-toiminnalla tuetaan säädösvalmistelua, hallinnonalan ohjauksen ja omistajaohjauksen suuntaamista ja toteuttamista, tulevaisuuden ennakointia ja yhteistyön toimintatapojen kehittämistä.

Ilmatieteen laitos on tutkimuslaitos, jonka kansainvälisesti verkostoitunut tutkimustoiminta palvelee laajaa asiakaskuntaa ja yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita. Liikenneviraston, Liikenteen turvallisuusviraston ja Viestintäviraston TEAS-toiminta tukee virastojen omaa toimintaa, mutta myös ministeriön tiedon tarpeita sekä tuottaa toimialatietoa yhteiskunnan tarpeisiin.

4.9 Liiketoiminta

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla toimivia valtionyhtiötä ovat Finavia Oyj sekä Finnipilot Pilotage Oy. Lisäksi Yleisradio Oy on liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalla laissa määriteltyä julkisen palvelun televisio- ja radiotoimintaa harjoittava yhtiö. Yhtiön omistajaohjaus kuitenkin poikkeaa olennaisesti edellä mainittujen yhtiöiden ohjauksesta. Yleisradio Oy toimii lain mukaan eduskunnan valvonnassa ja vastuulla siten, että ohjauksesta vastaa Yleisradio Oy:stä annetun lain mukainen hallintoneuvosto, jonka jäsenet valitsee eduskunta.

Liikenne- ja viestintäministeriö toteuttaa sen ohjauksessa olevien osakeyhtiöiden omistajaohjausta valtion omistajapoliittisten, yleisen corporate governance -ohjeistuksen sekä ministeriössä hyväksytyjen omistajaohjausperiaatteiden mukaisesti. Omistajaohjauksessa korostetaan strategisten linjausten merkitystä ottaen huomioon yhteiskunnalliset ja liiketaloudelliset tavoitteet.

Yhtiöiden yhteiskunnallista ja taloudellista kokonaistulosta arvioidaan sen perusteella, miten ja minkälaisilla kustannuksilla yhtiö täyttää yhteiskunnallisen palvelutehtävänsä. Ministeriö edellyttää osakeyhtiöiltään kannattavuutta niin, että ne pystyvät investoimaan strategiseen kasvuun säilyttäen rahoitusrakenteensa terveenä sekä täyttävät tulos- ja voitonjakotavoitteet. Ministeriön tavoitteena on pitkäjänteinen tuloskehitys, josta voidaan kuitenkin poiketa yhteiskunnallisen vaikuttavuuden vuoksi. Voitontuloutusta tarkastellaan kuitenkin aina tilanne- ja yhtiökohtaisesti. Finavia Oyj voitontuloutustavoite on vähintään 2,0 miljoonaa euroa valtion sijoittamalle koko pääomalle (0,7% 287,7 milj. eurolle). Valtion 200 miljoonan euron pääoman lisäykselle asetettavaa voitontuloutusta arvioidaan investointisuunnitelmassa esitettyjen to-

teuttavien investointien valmistumisen tuottamien hyötyjen mukaisesti. Finnpilot Pilotage Oy:n voitontuloutustavoite on vähintään 50 000 euroa valtion sijoittamalle pääomalle.

Ministeriössä seurataan osakeyhtiöihin sovellettavien hallinnointimenettelyjen toimivuutta. Yhtiöiden toimintaympäristöjen muutoksiin liittyviin haasteisiin kiinnitetään huomioita omistajaohjauksessa.

Liite 1. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan peruslaskelma 2017–2020

1 000 euroa	Kehys 2017	Kehys 2018	Kehys 2019	Kehys 2020
01. Hallinto ja toimialan yhteiset menot	449 569	428 279	358 259	349 440
01. Liikenne- ja viestintäministeriön toimintamenot	15 573	14 673	14 363	14 282
21. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha	1 660	1 660	1 660	1 660
29. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonnisäveromenot	432 336	411 946	342 236	333 498
10. Liikenneverkko	2 007 821	1 903 581	1 567 181	1 515 554
01. Liikenneviraston toimintamenot	76 824	75 584	74 184	73 557
20. Perusväylänpito	1 369 000	1 305 000	1 055 000	1 055 000
35. Valtionavustus länsimetron rakentamiseen	83 000	80 000	65 000	14 000
41. Valtionavustus eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon	1 000	1 000	1 000	1 000
50. Valtionavustus yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen	13 000	13 000	13 000	13 000
76. Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset	34 997	34 997	34 997	34 997
77. Väyläverkon kehittäminen	268 600	271 000	210 000	215 200
78. Eräät väylähankkeet	54 400			
79. Elinkaarirahoitushankkeet	107 000	123 000	114 000	108 800
20. Liikenteen viranomaispalvelut	55 822	55 095	54 475	54 326
01. Liikenteen turvallisuusviraston toimintamenot	47 422	46 695	46 075	45 926
41. Tieliikenteen turvallisuustoiminnan edistäminen	8 400	8 400	8 400	8 400
30. Liikenteen tukeminen ja ostopalvelut	206 528	206 221	206 221	206 221
42. Valtionavustus koulutuksesta	841	841	841	841
43. Meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantaminen	100 420	100 420	100 420	100 420
51. Luotsauksen hintatuki	4 200	4 200	4 200	4 200
63. Joukkoliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen	82 774	82 774	82 774	82 774
64. Saariston yhteysalusliikennepalvelujen ostot ja kehittäminen	12 990	12 683	12 683	12 683
66. Yhteysaluspalveluiden ostosopimukset	5 303	5 303	5 303	5 303
40. Viestintäpalvelut ja -verkot sekä viestinnän tukeminen	519 190	519 150	518 979	518 894
01. Viestintäviraston toimintamenot	11 242	11 202	11 031	10 946
60. Siirto valtion televisio- ja radiorahastoon	507 948	507 948	507 948	507 948
50. Tutkimus	45 277	46 505	44 083	43 892
01. Ilmatieteen laitoksen toimintamenot	45 277	46 505	44 083	43 892
Hallinnonala yhteensä	3 284 207	3 158 831	2 749 198	2 688 327
Kehykseen kuuluvaa	2 851 871	2 746 885	2 406 962	2 354 829
Kehyksen ulkopuolella	432 336	411 946	342 236	333 498

Liite 2: Joukkoliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen 2017-2020

31.30.63 Joukkoliikenteen palvelujen ostot ja kehittäminen (1 000 euroa)	Kehys 2017	Kehys 2018	Kehys 2019	Kehys 2020
Joukkoliikenteen peruspalvelutaso	61 999	61 999	61 999	61 999
Junaliikenteen ostot	30 170	30 170	30 170	30 170
Alueellisen ja paikallisen liikenteen ostot, hintavelvoitteet ja kehittäminen	31 829	31 829	31 829	31 829
Kilpailukykyinen joukkoliikenne	17 875	17 875	17 875	17 875
Suurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki	9 750	9 750	9 750	9 750
Keskisuurten kaupunkiseutujen joukkoliikennetuki	8 125	8 125	8 125	8 125
Joukkoliikenteen erityispalvelutaso	1 250	1 250	1 250	1 250
Lentoliikenteen palvelujen ostot	1 000	1 000	1 000	1 000
Merenkurkun liikenne	250	250	250	250
Joukkoliikenteen strateginen kehittäminen ja liikkumisen ohjaus	1 650	1 650	1 650	1 650
Kehittämishankkeet	750	750	750	750
Liikkumisen ohjaus	900	900	900	900
Yhteensä	82 774	82 774	82 774	82 774

Liite 3: Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuloarviot 2017–2020

1 000 euroa	2017 Kehys	2018 Kehys	2019 Kehys	2020 Kehys
Verot ja veroluonteiset tulot	106 523	105 373	165 247	166 170
11.19.03 Ratavero	5 341	5 341	18 600	18 600
11.19.04 Eräät viestinnän maksut	28 783	27 181	27 181	27 181
11.19.05 Eräät liikenteen maksut	27 151	27 151	27 151	27 151
11.19.06 Väylämaksut	45 248	45 700	92 315	93 238
Sekalaiset tulot	3 295	2 850	2 850	2 850
12.31.10 Liikenneviraston tulot	2 445	2 000	2 000	2 000
12.31.99 Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot	850	850	850	850

Liite 4: Virastojen roolitaulukko**HALLINNONALAN VIRASTOJEN ROOLIT STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN PAINOPISTEIDEN TOTEUTTAMISESSA****Liikenne ja viestintä palveluna**

Innovatiiviset viestintä- ja liikennepalvelut ylläpitävät hyvinvointia ja luovat kestäväää kasvua sekä kansallista kilpailuetua.

Liikenteen ja viestinnän palvelumarkkinat ja palvelut

Liikenne- ja viestintäministeriö	Liikennevirasto	Liikenteen turvallisuusvirasto	Viestintävirasto	Ilmatieteen laitos
<p>LVM johtaa hallinnonalan toimintaa siten, että koko hallinnonala toimii proaktiivisesti toimintatapojaan uudistaen.</p> <p>LVM varmistaa, että säädösympäristö tukee innovatiivisia ja markkinaehtoisia palvelukonsepteja, markkinoiden toimivuutta ja toimialan uudistumista ja että palvelujen perustasosta huolehditaan.</p> <p>LVM mahdollistaa kokeilut ja uudet, erityisesti digitaaliset toimintamallit.</p> <p>LVM:n johdolla tehdään systemaattista strategista vaikuttamista kansallisella, kansainvälisellä ja EU-tasolla (erit. liikenne palveluna ja digitaaliset sisämarkkinat).</p>	<p>Virasto mahdollistaa yhteentoimivia liikkumisen palveluja asiakkaan näkökulmasta:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rakentaa rajapintoja ja suuntaa rahoitusta, tietopääomaa ja prosesseja uudenlaisen liiketoiminnan synnyttämiseksi ja palveluiden aikaansaamiseksi markkinoilla. - edistää yhteentoimivia lippu- ja maksamisratkaisuja <p>Virasto luo liikenteen markkinoiden kehittymiselle edellytykset</p> <ul style="list-style-type: none"> - luomalla toimintamallit palveluiden tasapuoliseen tarjontaan. - varmistamalla erityisesti rautatieliikenteen ohjauspalvelujen ja rataverkon kapasiteettipalvelujen tasapuolisuuden monen operaattorin toimiessa markkinoilla. <p>Virasto edistää liikkumisen palvelumarkkinoiden ja automaation kehitystä kokeilujen ja alueellisten käyttöönottojen kautta.</p>	<p>Virasto tukee markkinoiden avaamista ja markkinoille pääsyn esteiden purkamista:</p> <ul style="list-style-type: none"> - keventää hallinnollista taakkaa (luvat ja määräykset) - osallistuu aktiivisesti liikenteen lainsäädännön valmisteluun - varmistaa liikkumisen palveluiden laatua (esim. esteettömyys, matkustajien oikeudet) ja turvallisuutta (ajoneuvot, kuljettajat) - edistää liikennemarkkinoiden tasapuolisuutta, läpinäkyvyyttä ja toimivuutta (mm. saatavuus, hinta) - varmistaa, että sen normit ja lupamenettelyt tukevat kokeilujen toteuttamista 	<p>Virasto edistää viestintäpalvelujen kehittymistä ja käyttöä sekä markkinoiden läpinäkyvyyttä:</p> <ul style="list-style-type: none"> - varmistaa viestintämarkkinoiden toimivuuden puuttamalla viestintämarkkinoiden epäkohtiin, - varmistaa viestintäpalveluiden laatua (esteettömyys, käyttäjän oikeudet) ja turvallisuutta - julkaisee tietoa viestintäpalvelujen saatavuudesta, laadusta ja hinnoista (MONITORI-palvelu) 	<p>Virasto edistää sääpalvelujen saatavuutta digitaalisesti vastaten koko yhteiskunnan palvelutarpeisiin</p> <p>Virastolla on vahva rooli turvallisuusviranomaisena sekä varautumis- että valmiustoiminnassa.</p> <p>Virasto turvaa avoimen datan tuotannolla innovatiivisten sää- ja ilmastodataan perustuvien palvelumarkkinoiden syntymistä ja toimivuutta</p>

Liikenteen energiareformi

Liikenne- ja viestintäministeriö	Liikennevirasto	Liikenteen turvallisuusvirasto	Viestintävirasto	Ilmatieteen laitos
<p>LVM vastaa EU:n jakeluinfrastruktuuriin toimeenpanosta Suomessa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - laatii kansallisen toimintakehyksen liikenteen vaihtoehtoisten polttoaineiden markkinoiden kehittämiseksi ja asiaan liittyvän infrastruktuurin käyttöönottamiseksi. - seuraa ja varmistaa toimenpiteiden toteutumista <p>LVM:n johdolla tehdään myös systemaattista strategista vaikuttamista kansallisella, kansainvälisellä ja EU-tasolla.</p>	<p>Virasto</p> <ul style="list-style-type: none"> - osallistuu maankäytön ja liikennejärjestelmän suunnitteluun. - edistää kestävien kulkumuotojen kulkutapaosuuksien kasvua (matkaketjuihin ja liikkumisen palveluihin liittyvät informaatiopalvelut.) - tehokas ja ennakoiva liikenteen hallinta (reitin optimointi, energiatehokkuus, ruuhkien vähentäminen) - selvittää ratojen sähköistämisen ja akselipainojen nostojen toteuttamisen mahdollisuudet. - ohjaa oman hankintatoimensa kautta väylänpidon palvelutuotantoa energiatehokkuuteen ja ympäristön huomioiviin toimintamalleihin. - varmistaa väylänpitäjänä liikenteelliset edellytykset biopolttoaineiden raaka-aineiden ja jalostettujen tuotteiden kuljetuksille - mahdollistaa uusien polttoaineiden ja käyttövoimien markkinaehtoisen jakelun. 	<p>Virasto</p> <ul style="list-style-type: none"> - uudistaa ajoneuvokantaa (mm. informaatio-ohjauksella, tekemällä ehdotuksia, vaikuttamalla kulluttajakäyttäytymiseen) - kehittää kuljetusyrityksille suunnattua vastuullisuusmallia - vähentää liikenteestä aiheutuvia ympäristöhaittoja - suorittaa kaikkien liikennemuotojen päästöjä koskevaa seuranta- ja valvontaa - tukee painopisteen toteuttamista kokeiluilla 	-	<p>Virasto tuottaa tutkimustietoa etenkin biotalouden ilmasto- ja ilmanlaatuvaikutuksista ja riskeistä.</p> <p>Viraston tutkimusosaamista hyödynnetään mm. uusiutuvien energiamuotojen pohjalta rakennettavien tuotantolaitosten suunnittelussa.</p> <p>Virasto tukee energiasektoria eri energiamuotojen päästökysymyksissä sekä uusiutuvan energian hyödyntämisen suunnittelussa.</p>

Elinvoimainen media-ala

Liikenne- ja viestintäministeriö	Liikennevirasto	Liikenteen turvallisuusvirasto	Viestintävirasto	Ilmatieteen laitos
<p>LVM varmistaa, että säädösympäristö (erit. tietoyhteiskuntakaari, YLE:n julkinen palvelu) tukee innovatiivista ja monipuolista sisältötarjontaa, uuden yritystoiminnan kehittymistä, markkinoiden toimivuutta ja toimialan uudistumista.</p> <p>LVM:n johdolla tehdään myös systemaattista strategista vaikuttamista kansallisella, kansainvälisellä ja EU-tasolla (erit. AV-direktiivi ja digitaaliset sisämarkkinat).</p>	-	-	<p>Virasto</p> <ul style="list-style-type: none"> - varmistaa mediamarkkinoiden toimivuutta - myöntää televisio- ja radiotoiminnan ohjelmistolupia - huolehtii eräistä Yleisradio Oy:n valvontatehtävistä - keventää televisio- ja radiotoiminnan hallinnollista taakkaa 	-

Digitaalinen tieto hyvinvoinnin ja kasvun lähteenä

**Strateginen tavoite (yhteiskunnallinen vaikuttavuus):
Tiedon hyödyntämisestä syntyy uutta liiketoimintaa sekä käyttäjälähtöisiä ja luotettavia palveluita.**

Tiedon hyödyntäminen ja liiketoimintamahdollisuudet

Liikenne- ja viestintäministeriö	Liikennevirasto	Liikenteen turvallisuusvirasto	Viestintävirasto	Ilmatieteen laitos
<p>LVM johtaa hallinnonalan toimintaa siten, että koko hallinnonala toimii proaktiivisesti toimintatapojaan uudistaen ja kokeiluja hyödyntäen ja varmistaa, että tietoa pystytään hyödyntämään laajasti koko yhteiskunnassa ja hallinnonalan omassa toiminnassa.</p> <p>LVM varmistaa omalta osaltaan, että säädösympäristö tukee datan (erit. omadata, anonymisointi) hyödyntämiseen ja jakamiseen perustuvaa liiketoimintaa.</p> <p>LVM:n johdolla tehdään systemaattista strategista verkostoyhteistyötä ja vaikuttamista kansallisella, kansainvälisellä ja EU-tasolla (erit. digitaaliset sisämarkkinat ja liikenne palveluna).</p>	<p>Virasto</p> <ul style="list-style-type: none"> - kehittää toiminnassaan syntyvien isojen tietomäärien hallintaa ja analytiikkaa ja osallistuu hallinnonalan tiedon hyödyntämisen kehittämiseen - varmistaa väyläverkkoon ja liikenteeseen liittyvien tietovarantojen osalta, että automaatioliikenteen laajeneminen on mahdollista. - huolehtii tietojen saatavuudesta ja laadusta avoimen datan periaatteiden mukaisesti palveluntuottajien ja kehittäjäyhteisöjen käyttöön. - hyödyntää palvelujen tuottajilta ja käyttäjiltä saatavaa tietoa oman toimintansa kehittämiseksi 	<p>Virasto</p> <ul style="list-style-type: none"> - kehittää toiminnassaan syntyvien isojen tietomäärien hallintaa ja analytiikkaa ja osallistuu hallinnonalan tiedon hyödyntämisen kehittämiseen. - varmistaa, että tietojärjestelmät tukevat automaattiajoneuvojen käyttöönottoa. - huolehtii tietojen saatavuudesta ja laadusta tiedon luovutuksen ja avoimen datan periaatteiden mukaisesti palveluntuottajien ja kehittäjäyhteisöjen käyttöön. - hyödyntää palvelujen tuottajilta ja käyttäjiltä saatavaa tietoa oman toimintansa kehittämiseksi - kehittää asiakaslähtöisiä sähköisiä asiointikanavia ja digitalisoi prosesseja, integroi asiointikanavat ja prosessit markkinoilla olevien yritysten palveluihin yhteistyössä toimijoiden kanssa - edistää liikkumispalvelujen ja liikenteen automaation kokeiluja (mm. kehittämällä normi- ja lupamenettelyjä) 	-	<p>Virasto huolehtii tietojen saatavuudesta ja laadusta avoimen datan periaatteiden mukaisesti palveluntuottajien ja kehittäjäyhteisöjen käyttöön ja tukee näin esimerkiksi liikenteen automaatiota.</p> <p>Virasto kehittää isojen tietomäärien hallintaa ja analytiikkaa.</p> <p>Virasto tekee yhteistyötä yritysten kanssa uuden kotimaisen ja kv-liiketoiminnan synnyttämiseksi.</p> <p>Virasto hyödyntää palvelujen tuottajilta ja käyttäjiltä saatavaa tietoa oman tutkimus- ja palvelutoimintansa kehittämiseksi.</p>

Luottamus digitaalisiin palveluihin

Liikenne- ja viestintäministeriö	Liikennevirasto	Liikenteen turvallisuusvirasto	Viestintävirasto	Ilmatieteen laitos
<p>LVM:n tehtävänä on johtaa hallinnonalan toimintaa siten, että koko hallinnonala toimii proaktiivisesti toimintatapojaan uudistamisen ja kokeilukulttuuria hyödyntäen.</p> <p>LVM varmistaa, että säädösympäristö turvaa mahdollisuuden harjoittaa Suomessa liiketoimintaa, jossa digitaalisuutta hyödynnetään turvallisesti palvelujen toteuttamiseksi, ja tukee luottamusverkostoon perustuvan vahvan tunnistamismallin laajamittaista käyttöä.</p> <p>LVM:n johdolla tehdään systemaattista strategista vaikuttamista kansallisella, kansainvälisellä ja EU-tasolla.</p>	<p>Virasto</p> <ul style="list-style-type: none"> - varmistaa liikenteen hallintaan liittyvän tietoturvan. - varmistaa, että sen vastuulla olevat tietojärjestelmät ja tietoliikenne ovat tietoturvan ja tietosuojan osalta tarpeiden ja vaatimusten mukaisia. 	<p>Virasto</p> <ul style="list-style-type: none"> - varmistaa, että sen vastuulla olevat tietojärjestelmät ja tietoliikenne ovat tietoturvan ja tietosuojan osalta tarpeiden ja vaatimusten mukaisia. - varmistaa uusien digitaalisten liikennepalvelujen tietoturvan ja tietosuojan - edistää luottamusta digitaalisiin palveluihin mm. kokeilujen kautta. 	<p>Virasto</p> <ul style="list-style-type: none"> - huolehtii viestintäverkkojen ja palveluiden toimivuudesta ja turvallisuudesta - tukee viestintäverkkoja hyödyntävien ja internetissä tarjottavien palveluiden saatavuutta ja turvallisuutta - tukee viestintäverkoissa käytettävien laitteiden saatavuutta ja turvallisuutta - edistää yleistä tietoturvatietoisuutta - tukee tietoturva-alan standardointityötä 	<p>-</p>

Infrastrukturi kasvun alustana

**Strateginen tavoite (yhteiskunnallinen vaikuttavuus):
Liikenne- ja viestintäverkot muodostavat edellytykset yhteiskunnan kehittymiselle ja uudistumiselle.**

Liikenne- ja viestintäverkot

Liikenne- ja viestintäministeriö	Liikennevirasto	Liikenteen turvallisuusvirasto	Viestintävirasto	Ilmatieteen laitos
<p>LVM johtaa hallinnonalan toimintaa siten, että koko hallinnonala toimii proaktiivisesti toimintatapojaan uudistaen.</p> <p>LVM vastaa liikenne- ja viestintäverkkoihin liittyvän kansallisen lainsäädännön valmistelusta ja taajuuspolitiikasta.</p> <p>LVM vastaa liikenne- ja viestintäverkkojen palvelutasosta.</p> <p>LVM:n johdolla tehdään myös systemaattista strategista vaikuttamista kansallisella, kansainvälisellä ja EU-tasolla (erit. taajuudet ja sähköisen viestinnän direktiivit, arktiset asiat).</p>	<p>Virasto kehittää liikennejärjestelmän infra-alustaa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - käy systemaattista ja aktiivista vuoropuhelua asiakastarpeiden tunnistamisen varmistamiseksi - huolehtii väyläverkon taloudellisesta ja tehokkaasta ylläpidosta ja kehittämisestä - kehittää suunnitteluprosessia siten, että se tuottaa vaikuttavimmat keinot liikennejärjestelmän kehittämiselle. - vähentää korjausvelkaa suunnitelmallisesti. - varmistaa eri liikenneverkkojen turvallisuutta ja toimintavarmuutta ennakoiden ja tietoa hyödyntäen 	<p>Virasto</p> <ul style="list-style-type: none"> - kehittää liikennejärjestelmän tavoitteistoa ja seurantaa yhteistyössä hallinnonalan kanssa - koordinoi liikennealan varautumista ja huoltovarmuutta - vastaa infraan liittyvistä viranomaispalveluista ja varmistaa liikennejärjestelmän suorituskykyä. - ottaa käyttöön uusia käyttäjälähtöisiä ja osallistavia toimintatapoja 	<p>Virasto</p> <ul style="list-style-type: none"> - varmistaa viestinnän peruspalvelujen saatavuuden, viestintämarkkinoiden toimivuuden kehittymisen ja viestintäverkkojen toimintavarmuuden parantumisen. - edistää nopeiden laajakaistaverkkojen rakentamista, varmistaa posti-, puhelin-, televisio-, radio- ja laajakaistapalvelujen vähimmäistason. - varmistaa matkaviestinverkon peiton ja toimivuuden. - varmistaa radiotaajuuksien saatavuuden - selvittää ja poistaa radiohäiriötä 	<p>Virasto kehittää ja ylläpitää sää-tutkaverkoston ja muuta havaintoinfrastruktuuria luoden edellytykset reaaliaikaisten, laadukkaiden, turvallisten, ennakoitavien ja esteettömien palvelujen tuottamiselle sekä liikenne- ja viestintäyhteisyyksien toimivuudelle</p> <p>Virasto ylläpitää, kehittää ja koordinoi kansainvälisesti laadukkaita tutkimusinfrastruktuureja (mm. Sodankylän satelliittivastaaottoasema, ICOS, ACTRIS).</p> <p>Virasto toimii ilmanlaadun kansallisenä tietokeskuksena.</p> <p>Viraston supertietokonepalveluita kehitetään kohti yhteispohjoismaista suurteholaskentaa.</p>

Liikennejärjestelmän rahoitus ja taloudellinen ohjaus

Liikenne- ja viestintäministeriö	Liikennevirasto	Liikenteen turvallisuusvirasto	Viestintävirasto	Ilmatieteen laitos
LVM omalta osaltaan selvittää liikenteen hinnoittelun uudistusmahdollisuuksia sekä vaikuttaa siihen, että liikenteen hinnoittelu otettaisiin vahvemmin osaksi liikennepolitiikan keinovalikoimaa LVM selvittää mahdollisuuksia rahoittaa infrastruktuuria uusilla, innovatiivisilla tavoilla, jotka ovat linjassa EU:n tavoitteiden kanssa.	-	-	-	-